

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ : ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΒΑΡΕΛΑΣ ΕΡΩΤΟΚΡΤΙΟΣ

ΜΠΙΜΠΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ eco 17206

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2020

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με θέμα << Ιστορική Ανασκόπηση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος>> πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της πτυχιακής εργασίας του τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου στον επιβλέπων καθηγητή τον κ.Ερωτόκριτο Βαρελά, ο οποίος με καθοδήγησε στην ολοκλήρωση της εργασίας μου.Επίσης, θα επιθυμούσα να ευχαριστήσω το προσωπικό της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας για την άμεση εξυπηρέτηση στον δανεισμό συγγραμμάτων. Τέλος, οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένεια μου και στα άτομα που με στήριξαν τα τέσσερα αυτά υπέροχα χρόνια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	
1.ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ.....	
1.2 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	
1.2.1 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	
1.2.2 ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	
1.2.3 ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	
1.2.4 ΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ.....	
1.2.5 ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ.....	
1.2.6 ΕΙΔΙΚΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ.....	
1.2.7 ΣΥΝΑΙΤΕΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ.....	
1.3 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	
1.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΝΕ.....	
1.5 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	
2 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	
2.1 ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ.....	
2.2 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	
2.3 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	
2.4 ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΕΟΚ.....	
2.5 Η ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	
2.6 ΟΙ ΞΕΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	
2.7 Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	
2.8 ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	
2.9 ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 1974 – 1981.....	
2.10 Η ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ.....	
2.11 ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟ 1980(ΟΙ ΝΕΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ)	
2.12 Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 1990 – 1993	
2.13 Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΟΝΕ	
2.14 Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΟΝΕ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

3.1 Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 2007	
3.2 Η ΜΕΤΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	
3.3 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ 2007 ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	
3.4 ΠΟΡΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	
3.5 ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
3.6 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	
3.7 Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	
3.8 ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	
3.9 ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ 2010 – 2016	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην εποχή μας το τραπεζικό σύστημα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για τις συναλλαγές μας καθώς αποτελεί τον διαμεσολαβητή και προσφέρει καθημερινή διευκόλυνση στους πολίτες , αλλά επίσης συνδράμει στη διαχείριση των κεφαλαίων και τη δημιουργία χρήματος που σε συνδυασμό με την ελευθερία που διαθέτει στην μετακίνηση των κεφαλαίων το κάνει ικανό να επηρεάσει την οικονομία ολόκληρων χωρών. Το τραπεζικό σύστημα στην εποχή μας συνέβαλλε σημαντικά στην ανάδειξη νέων υπηρεσιών και προϊόντων και ανέπτυξε τη χρηματοπιστωτική λειτουργία των χωρών.

Η χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε την περίοδο 2007-2008 στις ΗΠΑ διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο για το μέλλον της οικονομίας και του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι επιπτώσεις αυτής της κρίσης μεταφέρθηκαν και στον Ευρωπαϊκό χώρο με έντονη εμφάνιση στις χώρες του Νότου , όπως την Ελλάδα. Το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα προσπαθεί αυτή τη στιγμή να ανασυγκροτηθεί και να εκσυγχρονιστεί με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα.

Μέσω της συγκεκριμένης εργασίας , γίνεται μια προσπάθεια ανάλυσης της ιστορικής εξέλιξης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος τα τελευταία 40-50 χρόνια. Ο λόγος για τον οποίο γίνεται αυτή η αναφορά είναι γιατί ερευνώντας το παρελθόν έχεις τη δυνατότητα να συμπεράνεις τα προβλήματα του χρηματοπιστωτικού συστήματος σήμερα και να δώσεις κάποιες λύσεις.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι <<Η ιστορική ανασκόπηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος>>. Το αντικείμενο της εργασίας αυτής είναι η διαμόρφωση του τραπεζικού συστήματος στην ελληνική οικονομία τα τελευταία 40 χρόνια ,δηλαδή από την Μεταπολεμική περίοδο μέχρι και σήμερα και οι αλλαγές που επήλθαν στο χρηματοπιστωτικό σύστημα για την στήριξη της οικονομίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται ο ρόλος της τράπεζας και γενικότερα του τραπεζικού συστήματος και γίνεται λόγος για την ταξινόμηση των ελληνικών τραπεζών σύμφωνα με τις λειτουργίες τους. Επίσης, στο κεφάλαιο αυτό επισημαίνεται ο ρόλος και η εξέλιξη των τραπεζικών ιδρυμάτων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Το δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζει την ιστορική πορεία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος από την Μεταπολεμική περίοδο. Παρουσιάζει σημαντικά ιστορικά γεγονότα και συμφωνίες , που επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την εξέλιξη και διαμόρφωση του τραπεζικού συστήματος.

Στο τρίτο κεφάλαιο πραγματεύονται τα γεγονότα της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2007 και τις επιδράσεις που επέφερε στην ελληνική τραπεζική αγορά. Γίνεται μια αναφορά στα μέτρα που λήφθηκαν για την αντιμετώπιση της κρίσης αυτής καθώς επίσης επισημαίνεται και η προσπάθεια αποφυγής της κατάρρευσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην χώρα μας όπως επίσης και η εξέλιξη του σήμερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Τράπεζα είναι μια οικονομική επιχείρηση η οποία αναφέρεται στην συναλλακτική δραστηριότητα μεταξύ δυο η περισσότερων προσώπων σε χρηματικό και πιστωτικό επίπεδο . Η τράπεζα δηλαδή θεωρείται ένας οργανωμένος και συστηματικός διαμεσολαβητής μεταξύ αυτών που διαθέτουν πλεονάζοντα χρηματικά ποσά και εκείνων που αντιμετωπίζουν έλλειμμα στο κεφάλαιο τους και τα έχουν ανάγκη ώστε να καλύψουν τις οικονομικές τους δραστηριότητες (Νομισματική θεωρία και πολιτική Βαρελάς) .

Ο βασικός στόχος μιας τράπεζας είναι η επίτευξη του κέρδους (Εμπορική τράπεζα) το οποίο επιτυγχάνεται από τον έντοκο δανεισμό . Συγκεκριμένα , η τράπεζα συγκεντρώνει τις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες που διαθέτουν κάποιοι στην οικονομία , παραχωρώντας τους κάποια αμοιβή (τόκο) και εισπράττει υψηλότερο τόκο από τους δανειζόμενους από την τράπεζα . Η διαφορά ανάμεσα στο επιτόκιο δανεισμού και το επιτόκιο καταθέσεων αποτελεί το κέρδος της τράπεζας .

Υπάρχουν πολλά είδη τραπεζών και ανάλογα με το είδος μια τράπεζα μπορεί :

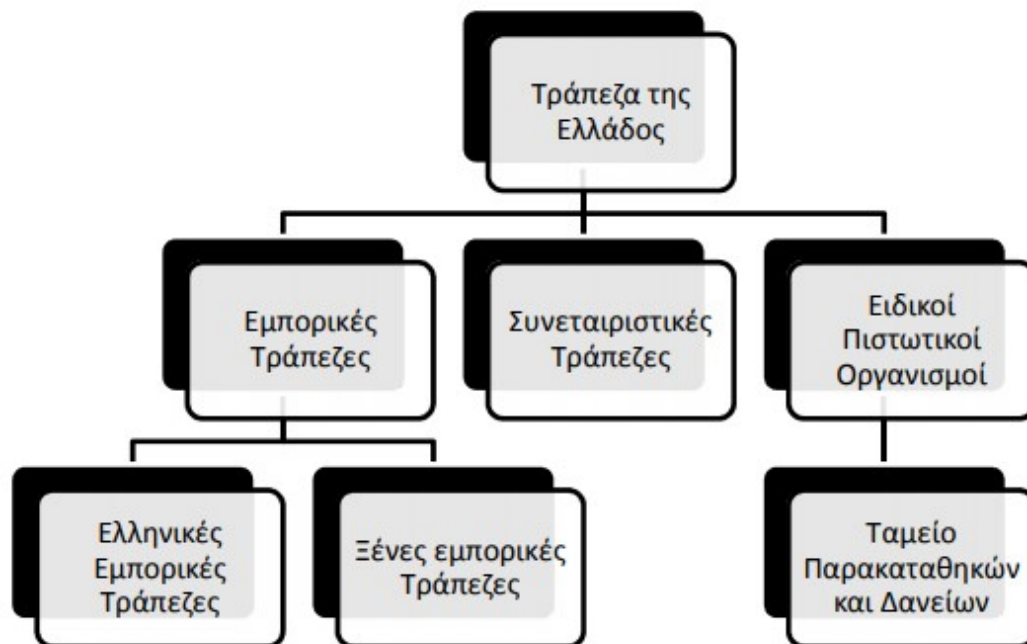
- 1)να λειτουργεί ως ένας "αποταμιευτής" δηλαδή να συλλέγει τις καταθέσεις από φυσικά η ιδιωτικά πρόσωπα έναντι κάποιων τόκων (αμοιβής)
- 2)να παραχωρεί δάνεια σε εκείνους που τα έχουν ανάγκη ώστε να καλύψουν τις ανάγκες τους
- 3) να φυλάσσει και να διαχειρίζεται τη συλλογή περιουσιακών στοιχείων (χαρτοφυλάκιο) για λογαριασμό των πελατών

Το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα με την παρόδου του χρόνου υιοθέτει και εφαρμόζει όλο και περισσότερο τις λειτουργίες των μεγάλων ευρωπαϊκών τραπεζικών συστημάτων. Έτσι, οι τράπεζες αρχίζουν να εξελίσσονται και από άπλες εταιρίες γίνονται μέλη ενός ευρύτερου ομίλου ο οποίος αποκτάει θυγατρικές σε διάφορους τομείς (ασφαλιστικές εταιρίες , χρηματοπιστηριακές εταιρίες) δηλαδή εταιρίες με διάφορες χρηματοοικονομικές δραστηριότητες. Γι αυτό το λόγο επισημαίνεται συχνά η δημιουργία ομίλων εταιριών με <<πυρήνα>> τα τραπεζικά ιδρύματα , τα οποία απέκτησαν τεράστια εξουσία στην ελληνική οικονομία και είναι σε θέση να διαμορφώνουν τα θέματα οικονομικής πολιτικής του κράτους.(Βαρελάς, E,2014)

Κρίνεται επομένως απαραίτητη η εμφάνιση ενός φορέα ο οποίος θα ασκεί εποπτεία στα τραπεζικά ιδρύματα για λογαριασμό του κράτους , διαμορφώνοντας κανόνες για την ορθή και ομαλή λειτουργιά τους και τηρώντας φυσικά τα θεσμικά πλαίσια που θα διαμορφώνονται από τις εθνικές και ευρωπαϊές πολιτικές. Αυτός ο οργανισμός είναι η Τράπεζα της Ελλάδος , δηλαδή η Κεντρική Τράπεζα της χώρας.

1.2 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η διάκριση των τραπεζών δηλαδή των ιδρυμάτων που παρέχουν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες γίνεται με κριτήριο τον τομέα δραστηριοποίησης και εξειδίκευσης τους στις διάφορες τραπεζικές εργασίες. Τέτοιες κατηγορίες τραπεζών είναι οι Εμπορικές, Αγροτικές, Στεγαστικές, Κτηματικές, Επενδυτικές, Ναυτιλιακές και Τράπεζες Εξωτερικού Εμπορίου. Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες αποτελούν εξαίρεση και η λειτουργιά τους διέπεται από συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο(Αγγελόπουλος,2013).

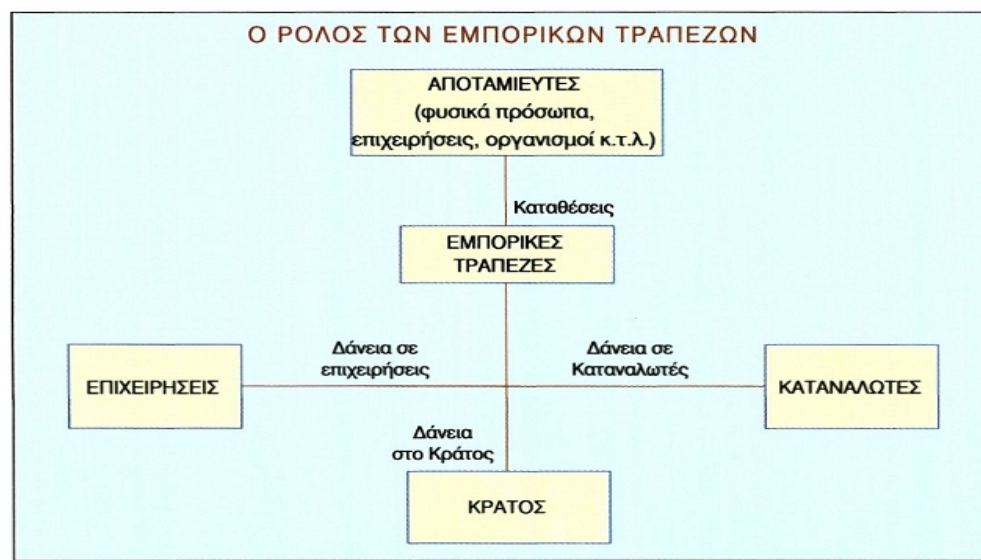

Πηγή : www.bankofgreece.gr

1.2.1 ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Συμφώνα με το σύγγραμμα ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (Ε.ΒΑΡΕΛΑΣ) επισημαίνεται στο κεφάλαιο 3 η συμπεριφορά της εμπορικής τράπεζας (πχ Πειραιώς , euro bank , Εθνική κ.λπ.) δηλαδή μιας τράπεζας η οποία έχει ως βασικό στόχο την μεγιστοποίηση του κέρδους . Μια εμπορική τράπεζα προβαίνει στην αποδοχή οποιασδήποτε κατάθεσης και χορήγησης δάνειου . Η οικονομική της κατάσταση περιγράφεται από τον ισολογισμό.

Στο ενεργητικό τμήμα διαθέτει τα ρευστά διαθέσιμα δηλαδή ένα μέρος από καταθέσεις που αποδέχτηκε και το οποίο δεν δάνεισε γιατί έτσι απαιτεί η κεντρική τράπεζα . Επίσης , υπάρχουν οι επενδύσεις (ιδιωτικές και δημοσίες) οι οποίες αναφέρονται κυρίως σε χρεόγραφα και τέλος υπάρχουν τα δάνεια που παραχώρησε η τράπεζα σε πελάτες . Στο παθητικό υπάρχουν όλα τα περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας (το σύνολο των κεφαλαίων) και το σύνολο των καταθέσεων που συγκέντρωσε από ιδιώτες και επιχειρήσεις. Οι παθητικές εργασίες των Εμπορικών Τραπεζών δηλαδή περιλαμβάνουν κάθε δραστηριότητα για άντληση και προσέλκυση κεφαλαίων. Επίσης, οι Εμπορικές Τράπεζες διαθέτουν και τις μεσολαβητικές εργασίες όπως είναι η μεσολάβηση στις εισαγωγές – εξαγωγές , η ενοικίαση θυρίδων και η αγοραπωλησία συναλλάγματος. Οι τράπεζες χωρίζονται σε τράπεζα όψεως , τράπεζα προθεσμίας ή ορισμένου χρόνου και τράπεζα ταμειυτήριου.(Βαρελάς, Ε,2014)

Το παραπάνω σχήμα βρίσκεται στο βιβλίο Αρχές Οικονομίας λυκείου και δείχνει ότι ένας ιδιώτης μπορεί να αποκτήσει χρηματοπιστωτικές συναλλαγές με μια εμπορική τράπεζα .

Η συμμετοχή των Εμπορικών Τραπεζών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα στοχεύει να ικανοποιηθούν οι συναλλαγματικές ανάγκες των καταναλωτών. Επίσης, οι Εμπορικές Τράπεζες διαχειρίζονται ορθολογικά τα διαθέσιμα συναλλαγματικά κεφάλαια είτε γιατί τους το επιβάλλει η Κεντρική Τράπεζα είτε γιατί επιδιώκουν το άριστο, ασχολούνται με διάφορες τραπεζικές εργασίες, αποτελώντας πάντα έναν σημαντικό διαμεσολαβητή μεταξύ των πλεονασματικών και ελλειμματικών μονάδων.

Στην σημερινή εποχή και λόγω της συνεχούς ραγδαίας τεχνολογικής εξέλιξης που σημειώνεται, το τραπεζικό σύστημα επηρεάστηκε από τα νέα εργαλεία χρηματοοικονομικής λειτουργίας και την αναπροσαρμογή του θεσμικού πλαισίου. Έτσι παρατηρούμε πως οι τράπεζες εγκαταλείπουν σταδιακά τις παραδοσιακές τους λειτουργίες και αναζητούν νέες και σύγχρονες μεθόδους, διευρύνοντας τις χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες τους. Το γεγονός αυτό συνέβαλλε στην απελευθέρωση των Εμπορικών Τραπεζών (commercial banking) και της επενδυτικής τράπεζας (investment banking), με αποτέλεσμα οι πιστωτικοί οργανισμοί να συμμετέχουν στην προσφορά όλων των υπηρεσιών και των προϊόντων του χρηματοπιστωτικού χώρου. Πλέον, οι τράπεζες χαρακτηρίζονται για τις πολλαπλές δραστηριότητες τους (universal banking) όπου με μια τροποποίηση ή έγκριση από τις εποπτεύουσες αρχές μπορούν να διευρύνουν τις δραστηριότητες τους.

1.2.2 ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Οι τράπεζες Επενδύσεων αναφέρονται στη χρηματοδότηση μεγάλων επιχειρήσεων μέσω ομολογιακών και κοινοπρακτικών δανείων. Επίσης, οι Τράπεζες Επενδύσεων συμμετέχουν ως σύμβουλοι στις εξαγορές και συγχωνεύσεις των επιχειρήσεων και λειτουργούν ως σύμβουλοι για την διαχείριση των εσόδων – εξόδων της επιχείρησης. Το κεφάλαιο σε αυτές τις τράπεζες περά από το δικό τους εισέρχεται από τις προθεσμιακές καταθέσεις, από έκδοση τραπεζικών ομολόγων και άλλους σχετικούς τίτλους. Η διαφοροποίηση της επενδυτικής και εμπορικής τραπεζικής παρέχει τη δυνατότητα σε κάθε πιστωτικό οργανισμό να δραστηριοποιηθεί και σε αυτό τον τομέα και να ασχοληθεί αποκλειστικά με την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών. Αγγελόπουλος, 2013, σελ.139-140)

1.2.3 ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Οι Αγροτικές Τράπεζες αναφέρονται στη χρηματοδότηση και την ευημερία του γεωργικού τομέα. Στην ελληνική τραπεζική αγορά τέτοιο πιστωτικό ίδρυμα ήταν η Αγροτική Τράπεζα η οποία ιδρύθηκε το 1929. Το 1990 και μετά από απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος η χρηματοπιστωτική δραστηριότητα της Αγροτικής Τράπεζας απελευθερώθηκε και επεκτάθηκε στη δραστηριότητα και άλλων κλάδων της οικονομίας εκτός του γεωργικού τομέα , όπως σε ιδιώτες και σε επενδυτικές υπηρεσίες. Η εμφάνιση της οικονομικής κρίσης το 2007 αποτέλεσε πρόβλημα για την Αγροτική Τράπεζα η οποία απορροφήθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς τον Ιούνιο του 2012 διότι δεν κατάφερε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της οικονομικής κατάστασης εκείνης της περιόδου.(Αγγελόπουλος, 2013, σελ.139)

1.2.4 ΚΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Οι Κτηματικές Τράπεζες ασχολούνται με τη χορήγηση στεγαστικών δάνειων , δηλαδή τη χρηματοδότηση των ιδιωτών για να αποκτήσουν κατοικία. Στην Ελλάδα οι Κτηματικές Τράπεζες με τη βοήθεια του δημοσίου συνέβαλλαν στην αγορά ή ανέγερση κατοικίας με επιδότηση του επιτοκίου των δάνειων. Επίσης οι Κτηματικές Τράπεζες δραστηριοποιούνται και στη χρηματοδότηση πάγιων εγκαταστάσεων. Τέλος, τα κεφάλαια τους πρέπει να έχουν μακροπρόθεσμο χαρακτήρα όπως προαναφέρθηκε και για τις Επενδυτικές Τράπεζες.(Αγγελόπουλος, 2013, σελ. 141-142)

1.2.5 ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Οι Ναυτιλιακές Τράπεζες ασχολούνται με τη χρηματοδότηση της ναυτιλίας και ακτοπλοΐας. Εξυπηρετούν δηλαδή τις ανάγκες των ναυτιλιακών εταιριών και των ναυτικών. Οι ναυτιλιακές εταιρίες διαφέρουν αρκετά ως προς τη νομική μορφή σε σχέση με τις υπόλοιπες εταιρίες γι'αυτό και απαιτείται μεγάλη εξειδίκευση σε περίπτωση ανάγκης για χρηματοδότηση τους, δηλαδή για αγορά ή κατασκευή πλοίων. Σε ορισμένες περιπτώσεις για τη χρηματοδότηση παρεμβάλλεται το δικαίο όχι μόνο μιας χώρας.(Αγγελόπουλος, 2013, σελ.141)

1.2.6 ΕΙΔΙΚΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Τα Ειδικά Πιστωτικά Ιδρύματα που λειτουργούν σήμερα στην Ελλάδα είναι δυο , το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και το Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και το καθένα καλύπτει διαφορετικές ανάγκες στην οικονομία.

Το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων βρίσκεται υπό τον έλεγχο του Υπουργείου Οικονομικών και αποτελεί ένα αυτόνομο χρηματοπιστωτικό διαχειριστικό όργανο για τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο πρωταρχικός σκοπός του είναι η περιφερειακή ανάπτυξη με την παροχή δανείων και την υποστήριξη της τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεων στον τεχνικό τομέα.

Το Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ανήκει στην εμπορική τράπεζα Euro bank από το καλοκαίρι του 2013 και αποτελεί το υγιές κομμάτι του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου. Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ιδρύθηκε το 1900, στοχεύοντας στην προσέλκυση αποταμιεύσεων στην στήριξη των δημοσίων υπάλληλων για την αγορά κατοικίας και τη χρηματοδότηση δημοσίων οργανισμών. Η εμφάνιση της κρίσης στην ελληνική τραπεζική αγορά επηρέασε το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο , με αποτέλεσμα να χωριστεί σε <<καλή>> μεταβατική τράπεζα και σε <<κακή τράπεζα>> μετά από εντολή της Τράπεζας της Ελλάδος.(Αγγελόπουλος ,2013, σελ.147-149)

1.2.7 ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες ξεκίνησαν να αναπτύσσονται στην Ελληνική οικονομία το 1990 ως Πιστωτικός Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης. Η Συνεταιριστική Τράπεζα στοχεύει στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων των μελών της και συναλλάσσεται με τα μέλη της , με αλλά πιστωτικά ιδρύματα και με το ελληνικό δημόσιο. Την περίοδο 1995 οι Συνεταιριστικές Τράπεζες ίδρυσαν την Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδας (Ε.Σ.Τ.Ε) , η οποία αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών (ICBA).(Αγγελόπουλος, 2013, σελ. 150-151)

1.3 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Αντίθετα , η κεντρική τράπεζα δεν λειτουργεί όπως μια εμπορική τράπεζα . Η κεντρική τράπεζα βρίσκεται στην κορυφή του τραπεζικού συστήματος και ασκεί μεγάλη επίδραση στις ενέργειες των εμπορικών τραπεζών , τις οποίες και εποπτεύει. Δεν στοχεύει στην κερδοφορία διότι λειτουργεί ως ένας δημόσιος οργανισμός ο οποίος δεν ανταγωνίζεται τις άλλες τράπεζες αλλά συντονίζει και ρυθμίζει τις εγχώριες τράπεζες ως προς τη γενική πολιτική τους και διαθέτει τις εξής αρμοδιότητες :

- 1) Κατέχει το μονοπωλιακό δικαίωμα έκδοσης και κυκλοφορίας του εθνικού νομίσματος
- 2) Ασκεί νομισματική και πιστωτική πολιτική μέσω του αναπροεξοφλητικού επιτοκίου, τη πολιτική της ανοιχτής αγοράς και τις υποχρεωτικές δεσμευμένες καταθέσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων από την κεντρική τράπεζα , στοχεύοντας στη σταθερότητα τιμών , τον έλεγχο της ποσότητας χρήματος και τη συναλλαγματική ισοτιμία
- 3) Παρακολουθεί το τραπεζικό σύστημα και στηρίζει τις εμπορικές τράπεζες σε περιόδους όπου χρειάζονται δάνεια για να καλύψουν τις βραχυπρόθεσμες ανάγκες τους . Ωστόσο , η Κεντρική Τράπεζα απαιτεί να υπάρχει αξιοπιστία και εγγύηση επιστροφής των δανειζομένων χρημάτων.
- 4) Τέλος , οι τράπεζες αντιμετωπίζουν αρκετούς κινδύνους που μπορεί εύκολα να τις οδηγήσουν σε πτώχευση λόγω αρνητικών ιδίων κεφαλαίων και μειωμένων ταμειακών διαθέσιμων . Έτσι η Κεντρική Τράπεζα λειτουργεί ως ο δανειστής εσχάτης ανάγκης , χορηγώντας δάνεια για να καλύψουν τις βραχυπρόθεσμες ανάγκες .(Βαρελάς, Ε, 2012, Αγγελόπουλος, 2013)

Η Κεντρική Τράπεζα δανείζει συχνά τα πιστωτικά ιδρύματα διότι αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας και ελλείψεις στις αναγκαίες υποχρεωτικές καταθέσεις. Το επιτόκιο με το οποίο δανείζει η Κεντρική Τράπεζα ονομάζεται αναπροεξοφλητικό επιτόκιο. Το ύψος του επιτοκίου καθορίζει την απόφαση των τραπεζών αν θα δανειστούν από τις Κεντρικές Τράπεζες η αν θα καταφύγουν σε άλλο χρηματοπιστωτικό μέσο άντλησης κεφαλαίων. Γενικά, η χρήση του αναπροεξοφλητικού επιτοκίου και η πολιτική της ανοιχτής αγοράς αποτελούν χρήσιμα εργαλεία άσκησης νομισματικής πολιτικής για τις Κεντρικές Τράπεζες αφού παρεμβαίνουν άμεσα και αποτελεσματικά στην αγορά χρήματος(Αγγελόπουλος ,2013, σελ.220-221)

Σε κάθε αναπτυγμένη χώρα λειτουργεί μια Κεντρική ή Εκδοτική Τράπεζα με στόχο τη στήριξη και τη σταθερότητα της οικονομίας μιας χώρας.

1.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΝΕ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αποτελεί την <<καρδιά>> του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών στην Ευρώπη. Οι Κεντρικές Τράπεζες των χωρών καταβάλλουν εισφορά στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα , η οποία διαμορφώνεται ανάλογα με τη συμμετοχή των χωρών στη διαμόρφωση του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον πληθυσμό της χώρας , ενώ οι Κεντρικές Τράπεζες των χωρών που δεν είναι ενταγμένες στην ΟΝΕ καταβάλλουν το 5% της συμμετοχής τους. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εφαρμόζει πολιτικές του Ευρωσυστήματος όπως είναι η άσκηση της νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής , οι σταθερές τιμές , η μείωση του κινδύνου για πληθωρισμό και ακόμη η διατήρηση της αγοραστικής δύναμης .Ο έλεγχος και προγραμματισμός όλων αυτών των ενεργειών γίνεται σε συνεργασία με τις Κεντρικές Τράπεζες των χωρών.

Οι Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες μπορεί να υποστηριχτεί ότι ολοκληρώνουν και ρυθμίζουν συνολικά τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Οι τράπεζες αυτές προσφέρουν ρευστά διαθέσιμα στις Εμπορικές Τράπεζες , έχουν τον έλεγχο για το δικό τους εθνικό σύστημα , συνδράμουν στην έκδοση τραπεζογραμμάτων και συγκεντρώνουν στατιστικές μελέτες για τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού χώρου και για την οικονομία γενικότερα.(Αγγελόπουλος, 2013, σελ.231-233)

Αυτός είναι και ο ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος ως Εθνική Κεντρική Τράπεζα των κρατών –μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ορισμένες αρμοδιότητες για τη διαχείριση των οικονομικών του δημόσιου τομέα είναι η διαχείριση του ταμείου εσόδων-εξόδων του Ελληνικού Δημόσιου , η διαχείριση του χαρτοφυλακίου και έκδοσης τίτλων του δημόσιου .Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων που εδρεύουν στην Ελλάδα και τα υποκαταστήματά τους. Γι'αυτό το λόγο είναι σημαντική η παρακολούθηση του δείκτη φερεγγυότητας και κεφαλαιακής επάρκειας , προκειμένου να επιτυγχάνεται η διαφάνεια των λειτουργιών των τραπεζών καθώς και η αποτελεσματικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

1.4 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΡΙΣΜΟΣ

Το εθνικό τραπεζικό σύστημα μιας χώρας είναι συγκροτημένο σε τρία στάδια . Στην κορυφή βρίσκεται η κεντρική τράπεζα η οποία όπως επισημάναμε συντονίζει τις εγχώριες τράπεζες . Μετά είναι οι υπόλοιπες τράπεζες και στο τελευταίο στάδιο είναι οι χρηστές του τραπεζικού συστήματος (πελάτες και ιδιώτες) (Αιγυπτιαδης Α.1992)

Η δομή του τραπεζικού συστήματος είναι αποτέλεσμα των δυνάμεων που ασκούνται στην αγορά και επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τον βαθμό του ανταγωνισμού, την αποτελεσματικότητα, την παραγωγικότητα, την τιμή, την ποιότητα και τέλος την ποσότητα των τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών.(Νουλας,2005)

Εξέχοντα ρόλο σε ένα τραπεζικό σύστημα διαδραματίζει η Κεντρική Τράπεζα η οποία μέσω της νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής ελέγχει την προσφορά χρήματος στην οικονομία.

Το Τραπεζικό Σύστημα είναι ο βασικός πυλώνας του χρηματοπιστωτικού συστήματος μιας χώρας. Περιλαμβάνει οργανισμούς που παίζουν τον ρόλο του διαμεσολαβητή μεταξύ των αποταμιευτών και των πιστούχων, με αποτέλεσμα την ύπαρξη του μετασχηματισμού της ρευστότητας. Έχει μεγάλο αντίκτυπο στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας με την εγχώρια ζήτηση, καθώς με τη χρηματοδότηση και με τη δημιουργία νέων επενδύσεων στην οικονομία να παίζουν καθοριστικό ρόλο. Αξίζει να σημειωθεί ότι η συμβολή τους έχει απαραίτητη προϋπόθεση την ανάπτυξη του θεσμικού πλαισίου, το οποίο ρυθμίζει και ισορροπεί την λειτουργία της κοινωνίας στον οικονομικό τομέα.(Βαρελάς, Ε, 2014)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συμπερασματικά, <<πυρήνας >> του χρηματοπιστωτικού συστήματος αποτελούν οι πιστωτικοί οργανισμοί, δηλαδή οι τράπεζες και όπως επισημάνθηκε παραπάνω είναι διαμεσολαβητές του. Το τραπεζικό σύστημα περιλαμβάνει τις Κεντρικές Τράπεζες ή Εκδοτικές Τράπεζες , τις Εμπορικές Τράπεζες και τους Ειδικούς Πιστωτικούς Οργανισμούς. Επιτελούν δυο βασικές λειτουργίες , η πρώτη αφορά την προσέλκυση αποταμιευτικών κεφαλαίων και η δεύτερη τον μετασχηματισμό των κεφαλαίων αυτών ώστε να εξυπηρετούνται οι δανειακές ανάγκες του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Συνεπώς, οι τράπεζες συνδράμουν σημαντικά στην ευημερία μιας οικονομίας διότι εξασφαλίζει την ομαλή και ορθολογική λειτουργία της. Υπάρχουν πολλά είδη τραπεζών με διαφορετικό σκοπό και ρόλο για την οικονομία της χώρας με σημαντικότερες τράπεζες τις Εμπορικές οι οποίες διαθέτουν τις περισσότερες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2.1 ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Πολλές ευρωπαϊκές χώρες δέχτηκαν νωρίς την εκβιομηχάνιση και η εξέλιξη των οικονομικών φορέων ήρθε κατά τρόπο αυθόρμητο , λειτουργώντας περισσότερο σαν παθητικοί φορείς και όχι ενεργητικοί παράγοντες της παραγωγής . Αντίθετα , στις χώρες που καθυστέρησαν να εμφανίσουν ανάπτυξη , η εκβιομηχάνιση υπήρξε διαφορετική ως προς την διάρκεια του εκσυγχρονισμού και τις διαπλοκές στους διάφορους τομείς της οικονομίας όσο και τον τύπο των θεσμών που δημιουργήθηκαν . Με λίγα λόγια , η δημιουργία των οικονομικών φορέων ήταν αποτέλεσμα του βαθμού ανάπτυξης και των δυνατοτήτων που διέθετε η κάθε χώρα.

Στη χώρα μας , η ελληνική τραπεζική αγορά ακολουθεί τις ιστορικές εξελίξεις και είναι συνυφασμένη με την πρόοδο και τις εξελίξεις της οικονομίας από την ίδρυση ακόμη της πρώτης ελληνικής τράπεζας (1828) έως και σήμερα . Η εμφάνιση της τραπεζικής αγοράς στην Ελλάδα υπήρξε αρκετά αργή , διότι βίωσε μια σειρά σημαντικών και ανατρεπτικών φάσεων τις οποίες μπορούμε να τις κατατάξουμε σε

τρεις χρονικές περιόδους . Η πρώτη περίοδος λειτουργίας και ίδρυσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αρχίζει με την ουσιαστική εγκαθίδρυση του νεότερου ελληνικού κράτους το 1828 μέχρι το 1927 , η δεύτερη περίοδος από το 1928 μέχρι το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου και η τρίτη περίοδος από το 1946 μέχρι και σήμερα. Επιπλέον μελέτη θα γίνει για την τρίτη φάση που πέρασε η τραπεζική αγορά και συγκεκριμένα από την μεταπολεμική περίοδο , μια περίοδος η οποία χαρακτηρίστηκε τραγική για την κοινωνική και οικονομική κατάσταση της Ελλάδος , βιώνοντας την κατάρρευση του νομισματικού και τραπεζικού συστήματος, μαζική ανεργία και φτώχεια .(Αλεξάκη, Π, Πετράκη, Π, 1990)

Την εποχή εκείνη το ελληνικό τραπεζικό σύστημα είχε άμεση σχέση με το εξωτερικό λόγω των υποκαταστημάτων που είχαν οι ελληνικές τράπεζες , στοιχείο το οποίο επισημαίνει την σύνδεση της ελληνικής οικονομίας με τις ξένες αγορές και τα ξένα κεφάλαια . Επομένως , οι μεταβολές και επιδράσεις στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα προέρχονται τόσο από την εσωτερική ελληνική οικονομία όσο και από την παγκόσμια αγορά .(Ψαλιδόπουλος, Μ, 2014)

2.2 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η μεταπολεμική περίοδος υπήρξε σημαντική για την λειτουργία του ελληνικού τραπεζικού συστήματος καθώς κατείχε τον κυρίαρχο ρόλο για την χρηματοδότηση της εκβιομηχάνισης και οικονομικής προόδου της χώρας . Η Ελλάδα μετά το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου στρέφεται στο πλευρό της δύσης , υιοθετώντας μάλιστα το οικονομικό σύστημα των δυτικών χωρών δηλαδή τον φιλελεύθερο καπιταλισμό . Η Ελλάδα προσπαθεί να ανακτήσει τις δυνάμεις της παρά το γεγονός ότι οι παραγωγικές της δυνατότητες έχουν καταστραφεί σε μεγάλο βαθμό .Η Ελλάδα μετά το τέλος του πολέμου και την κατοχή κάνει τον απολογισμό της . Ο πληθυσμός της έχει μειωθεί κατά 415.300 κατοίκους το 70% της γεωργικής παράγωγης έχει μειωθεί όπως και το 82% της βιομηχανικής παράγωγης . Στην κτηνοτροφία το 60% των ζώων έχει μειωθεί σε σχέση με την προπολεμική περίοδο η χωρητικότητα της ναυτιλίας έχει μειωθεί κατά 78% και τα μεταφορικά μέσα κατα 72% . Τέλος , το 25% από τα ελληνικά δάση έχουν καταστραφεί (Ψαλιδόπουλος, Μ 2014) .

Όλα τα παραπάνω γεγονότα αποτέλεσαν την αφορμή ώστε το τραπεζικό σύστημα να αναλάβει καθοριστικό ρόλο για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας . Συγκεκριμένα , το τραπεζικό σύστημα της χώρας μας όπως και αντίστοιχα αλλά ευρωπαϊκά εφάρμοσαν έναν χρηματοπιστωτικό παρεμβατισμό δηλαδή ένα οικονομικό σύστημα μέσω του οποίου οι τράπεζες ως διαμεσολαβητές επέμβαναν

και απαιτούσαν την χαμηλή παροχή πιστώσεων στους βιομηχανικούς κλάδους . Καθιερώθηκε ένα σύστημα ποιοτικών και ποσοτικών πιστοδοτικών ελέγχων και τραπεζικών περιορισμών υπό την προστασία του συστήματος Bretton Woods (δηλαδή σύστημα σταθερών ισοτιμιών) . Στη χώρα μας οι παρεμβατισμοί λειτούργησαν θετικά στην ενίσχυση της συσσώρευσης κεφαλαίων και επενδύσεων. Το 1950 ιδρύεται στην ελληνική τραπεζική αγορά η κεντρική επιτροπή Δάνειων (ΚΕΔ) η οποία καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον οργανισμό χρηματοδοτήσεως οικονομικής αναπτύξεως (ΟΧΟΑ) στις 29 Ιουλίου 1954 .(Ψαλιδόπουλος, Μ, 2014)

Οι πρώτες Εμπορικές Τράπεζες που πήραν την άδεια να χρηματοδοτηθούν από την Κεντρική Τράπεζα , δηλαδή την Τράπεζα της Ελλάδος , με στόχο να μπορούν να παρέχουν πιστώσεις ήταν η Εθνική Τράπεζα , η Εμπορική Τράπεζα , η Τράπεζα Αθηνών , η Λαϊκή Τράπεζα και η Ιονική Τράπεζα. Η διοίκηση της Τράπεζας της Ελλάδος όριζε τα όρια των χορηγήσεων , τα οποία έπαιρναν την έγκριση από τη Γενική Συνέλευση της.(Γιαννίτσης, Τ, 1982)

Τη δεκαετία του 1960 η κεντρική τράπεζα δημιούργησε τη κεντρική υπηρεσία παρακολούθησης τραπεζικών χορηγήσεων ώστε να ελέγχει και διευθύνει το φαινόμενο του υπερδανεισμού το οποίο εκδηλώθηκε έντονα στα τέλη της δεκαετίας του 50 . Ωστόσο , το 1960 αποτέλεσε αφετηρία για πιστοδοτική χαλάρωση κυρίως για τις βιομηχανίες και βιοτεχνίες . Την εποχή εκείνη 1960 ιδρύονται οι επενδυτικές τράπεζες όπως η τράπεζα επενδύσεων το 1962 από την εμπορική τράπεζα και η ελληνική τράπεζα βιομηχανίας αναπτύξεως (ΕΤΒΑ) το 1964 από την συγχώνευση των οργανισμών τουριστικής πίστωσης , οικονομικής αναπτύξεως και βιομηχανικής αναπτύξεως και η εθνική τράπεζα επενδύσεων βιομηχανικής αναπτύξεως από την εθνική τράπεζα . Βασική λειτουργία της εθνικής τράπεζας βιομηχανικής αναπτύξεως είναι η ανάπτυξη βιομηχανικών , ναυτιλιακών επενδυτικών προγραμμάτων , θέτοντας έτσι τα θεμέλια για την ίδρυση μεγάλων βιομηχανικών κλαδών . Την περίοδο αυτή εντάθηκαν οι περιορισμοί και έλεγχοι στο τραπεζικό σύστημα με την ίδρυση της Νομισματικής Επιτροπής η οποία καθορίζει τη νομισματική πολιτική , το υποχρεωτικό ποσοστό των καταθέσεων των εμπορικών τραπεζών στην κεντρική τράπεζα, τα επιτόκια και άλλες χρηματοπιστωτικές παραμέτρους.(Ψαλιδόπουλος, Μ, 2014)

2.3 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Μεταπολεμικά , στην ελληνική οικονομία κυριαρχούσε η ενασχόληση με τον γεωργικό τομέα. Υπολογίζεται ότι παρήγαγε το 50% του ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος από την γεωργία , η οποία απασχολούσε το 30% του εργατικού δυναμικού της χώρας .Ο αγροτικός τομέας εξακολουθούσε να διατηρεί έντονα παραδοσιακά χαρακτηριστικά, όπως χαμηλή παραγωγικότητα , χαμηλό τεχνολογικό επίπεδο και έλλειψη περιφερειακής εξειδίκευσης . Για το λόγο αυτό , η τράπεζα της Ελλάδος προχώρησε μέσω της αγροτικής τράπεζας και εθνικής κτηματικής τράπεζας στην επίτευξη προγραμμάτων ανάπτυξης του γεωργικού τομέα αυξάνοντας συνεχώς τις πιστώσεις . Μάλιστα στα τέλη της δεκαετίας του 1950 υπολογίζεται ότι το 85% των δάνειων της κεντρικής τράπεζας διατίθενται στην ενίσχυση της αγροτικής οικονομίας . Όπως επισημάνθηκε παραπάνω η Κεντρική Τράπεζα ίδρυσε την κεντρική υπηρεσία Παρακολούθησης Τραπεζικών Χορηγήσεων ώστε να διευθύνει σωστά τα αιτήματα που υπάρχουν για χορήγηση καταναλωτικών και επενδυτικών δάνειων χωρίς περιορισμούς από τις τράπεζες και για να μειωθεί το φαινόμενο υπερδανεισμού που είχε εμφανιστεί στα τέλη της δεκαετίας του '50. Τη δεκαετία του 1960 σημειώνεται μια προσπάθεια πιστοδοτικής χαλάρωσης κυρίως προς τις βιομηχανίες και βιοτεχνίες που σε συνδυασμό με την εμφάνιση ορισμένων επενδυτικών τραπεζών διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο για την εξέλιξη του βιομηχανικού τομέα. Ωστόσο , οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης που δημιουργήθηκαν στην ελληνική οικονομία δεν κατάφεραν να εξαλείψουν το πρόβλημα της μετανάστευσης το οποίο εκδηλώθηκε μετά την συμφωνία σύνδεσης Ελλάδος – ΕΟΚ στις 9 Ιουλίου 1961 . Συγκεκριμένα , από το 1957 – 1966 το μεταναστευτικό ρεύμα κυμαίνεται περίπου στους 680 χιλιάδες ανθρώπους .(Ψαλιδόπουλος, Μ, 2014)

2.4 ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΕΟΚ

Η ελληνική οικονομία στα τέλη της δεκαετίας του 1950 αντιμετώπισε το πρόβλημα ενός ελλειμματικού εμπορικού ισοζυγίου καθώς οι εισαγωγές ήταν περισσότερες από τις εξαγωγές και τη μείωση της αμερικανικής βοήθειας , η οποία ήταν σημαντική για την ελληνική τραπεζική αγορά καθώς αποτελούσε εγγύηση για την εσωτερική σταθερότητα και κατ επέκταση για την ανάπτυξη της χώρας μέσω της προσέλκυσης ξένων επενδύσεων . Για το λόγο αυτό , η Ελλάδα ήρθε σε διαπραγματεύσεις με την ΕΟΚ (ευρωπαϊκή οικονομική κοινότητα) η οποία έδινε έμφαση σε ζητήματα αγροτικών προϊόντων και ύστερα από συνεχείς προσπάθειες τέθηκε με επιτυχία η συμφωνία σύνδεσης στις 9 Ιουλίου 1961 .

Η συμφωνία σύνδεσης Ελλάδος - ΕΟΚ αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και τραπεζικής αγοράς καθώς προβλεπόταν αναίρεση στην Ελλάδα των εισαγωγικών δασμών για τα προϊόντα των Κοινοτικών Χωρών για διάστημα 20 ετών και αντίστοιχα οι χώρες των κοινοτικών χωρών θα καταργούσαν τους δασμούς για ελληνικά προϊόντα για διάστημα περίπου 11 ετών . Επίσης , προέβλεπε τον σχεδιασμό κοινής πολιτικής και στήριξη της ΕΟΚ υπέρ της Ελλάδος στην ευρωπαϊκή τράπεζα επενδύσεων ώστε να υπάρξει χρηματοδότηση στις ελληνικές επενδύσεις .Με λίγα λόγια η σύνδεση Ελλάδος-ΕΟΚ συνέβαλλε στην ενίσχυση του τραπεζικού συστήματος και γενικά οικονομίας της χώρας αυξάνοντας το εξαγωγικό εμπόριο προς τις χώρες της ΕΟΚ . Ωστόσο η συμφωνία περιορίστηκε κατά την διάρκεια της δικτατορίας και ξαναλειτούργησε με την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 1974 .(Ψαλιδόπουλος, Μ 2014)

2.5 Η ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μεταπολεμική περίοδος αποτέλεσε έναν σημαντικό σταθμό για την δημιουργία σχέσεων στην παγκόσμια οικονομία , συμβάλλοντας στην ανάδειξη ενός νέου οικονομικού μοτίβου . Συγκριμένα , η νέα οικονομική αρχιτεκτονική εμφανίστηκε κατά τη διάρκεια 1960 με 1980 μια εικοσαετία η οποία σημαδεύτηκε με την διεθνοποίηση του κεφαλαίου στηριζόμενη σε δυο βασικούς άξονες :

1)την παγκόσμια κυριαρχία του δολαρίου σε συνδυασμό με την συναλλαγματική ισοτιμία που προσέφερε

2)την δημιουργία θεσμικών οργάνων που σημάδεψαν την ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων και κεφαλαίων από τους δασμούς . Τέτοια διεθνή θεσμικά όργανα ήταν η GATT (Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου) , το διεθνές νομισματικό ταμείο , η διεθνής τράπεζα ανασυγκρότησης και ανάπτυξης και ο οργανισμός οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης . Στην Ευρώπη είχαν δημιουργηθεί η ΕΟΚ το 1957 η οποία ήταν μετεξέλιξη της ευρωπαϊκής κοινότητας άνθρακα –χάλυβα και η ευρωπαϊκή ζώνη ελεύθερων συναλλαγών το 1960 από τις χώρες που έμειναν εκτός της ΕΟΚ .(Ψαλλιδόπουλος, σελ.15 , Γιαννιτσης, σελ.20)

Με την διεθνοποίηση του κεφαλαίου , πολυεθνικές επιχειρήσεις εγκαινιάζουν την δραστηριότητα τους σε παγκόσμιο επίπεδο λόγω της ελεύθερης αγοράς και σημειώνεται επέκταση του εμπορίου μέσω της έντασης μετακίνησης των

εμπορευμάτων και τεχνολογίας. Δημιουργούνται επίσης παραγωγικές και κοινωνικές σχέσεις μεταξύ των χωρών μέσω της διεθνοποίησης του κεφαλαίου.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα συνδέεται άμεσα με την διεθνοποίηση του κεφαλαίου καθώς λειτουργεί συμπληρωματικά στις οικονομικές δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν . Έτσι η τραπεζική αγορά δημιουργεί διεθνείς αγορές σε τρίτες χώρες στοχεύοντας στην διακίνηση των χρηματικών κεφαλαίων μέσα από ένα διεθνοποιημένο τραπεζικό σύστημα. Αυτή την εικοσαετία (1960-1980) η ελληνική τραπεζική αγορά διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στο εξωτερικό μέσω των καταστημάτων η γραφείων αντιπροσωπείας η θυγατρικών τραπεζών που μετρούσε σε διαφορεές χώρες . (Γιαννίτσης, 1982, σελ.16)

Η ελληνική τραπεζική παρουσία στο εξωτερικό ανά χωρά και μορφή παρουσίας

	Καταστήματα						Γραφεία Αντιπροσωπείας						Θυγατρικές					
	1960	1965	1970	1975	1980	1986	1960	1965	1970	1975	1980	1986	1960	1965	1970	1975	1980	1986
Αυτική Γερμανία				1	1	7		2	3	6	9	9				1	1	1
ΗΠΑ				1	2	3			2		1	3	1	1	1	1	1	1
Ηνωμένο Βασίλειο	1	1	2	3	3	3						1			1			
Νότιος Αφρική													1	1	1	1	1	1
Κύπρος	3	3	9	8	11	18												
Γαλλία								1	1	1					1		1	1
Καναδάς									2	2	1	1						1
Ολλανδία				1	1	1					1	1						
Σουηδία											2	2						
Αίγυπτος					1	1				1								
Αυστραλία										1	2	2						
Μπαχρέιν											1	1						
Βέλγιο												1						
Σύνολο	4	4	11	14	19	33	0	3	8	11	17	21	2	2	4	3	4	5

2.6 ΟΙ ΞΕΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η διεθνοποίηση του κεφαλαίου και η αλληλένδετη σχέση με την διεθνοποίηση του τραπεζικού συστήματος άσκησε τεραστία επιρροή στην ελληνική τραπεζική αγορά και οικονομία . Ειδικότερα , η σύσταση της επιτροπής Κεφαλαιαγοράς το 1965 στοχεύοντας στην αναζήτηση εναλλακτικών μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα . Η δραστηριότητα των ξένων τραπεζών στην μεταπολεμική περίοδο της ελληνικής οικονομίας ήταν με την μορφή υποκαταστημάτων ή με την αγορά μετοχών σε ήδη υπάρχουσες ελληνικές τράπεζες κυρίως αναπτυξιακές .

Ξένες τράπεζες που διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα στην μεταπολεμική περίοδο ήταν η American express η όποια ιδρύθηκε το 1921 στην Ελλάδα και συνέχισε την λειτουργία της , η Ionian Bank Ltd αποσύρεται την περίοδο εκείνη και παραχωρεί την κυριότητα της Ιονικής τράπεζας στην Εμπορική τράπεζα το 1957 . Επίσης , μεταπολεμικά υπάρχει και η εγκατάσταση της First National City Bank. Επίσης ξένες τράπεζες κυρίως αμερικανικές γερμανικές γαλλικές, ελβετικές ενισχύουν την συμμετοχή τους σε πιστωτικούς και επενδυτικούς οργανισμούς όπως στην εθνική τράπεζα επενδύσεων βιομηχανικής αναπτύξεως , στην τράπεζα επενδύσεων , στην τράπεζα αττικής , στην τράπεζα πίστωσης , ελληνική εταιρία επενδύσεων χαρτοφυλακίου , ελληνική εταιρία διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και διεθνική εταιρία διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων (Γιαννίσης, 1982, σελ.60 – 65)

Οι ξένες τράπεζες την περίοδο 1967-1974 σημείωναν αύξοντα ρυθμό ανάπτυξης στην ελληνική οικονομία λόγω της ευνοϊκής μεταχείρισης που λάμβαναν για την φορολογία των κερδών τους , μια πολιτική που εντασσόταν στο λεγόμενο πενταετές πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης την περίοδο 1968 – 1972 της στρατιωτικής δικτατορίας . Την περίοδο εκείνη στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα αναπτύχθηκαν κυρίως αμερικανικές τράπεζες όπως η Bank Of America , Continental Illinois , Chase Manhattan.Ωστόσο , η Citibank κατείχε πάνω από το 1/3 των εργασιών όλων των ξένων τραπεζών.(Γιαννίσης, 1982, σελ. 73)

Αριθμός υποκαταστημάτων ξένων τραπεζών στην Ελλάδα και έτος εγκατάστασης

ΕΠΩΝΥΜΙΑ	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
AMEXCO	3	3	4	4	4	4	6	6	6	6	6
CITIBANK	1	2	2	3	4	5	5	5	5	6	6
B. AMERICA			1	1	1	2	3	3	3	3	3
Chase Manhattan			2	3	3	4	4	4	4	3	3
B. Nova Scotia				2	2	2	2	2	2	2	2
Continental Bank						1	1	2	3	3	3
First Nat. Bank Chicago						1	1	2	3	3	3
BIAO								1	1	1	1
Grindlays Bank									1	2	2
Williams and Glyn's									1	1	1
Westminster Bank									1	1	1
Algemene Bank (ABN)									2	2	2
ΣΥΝΟΛΟ	4	5	9	13	14	19	22	25	32	33	33

Πίνακας 2.6 (Γιαννίτσης, 1982, σελ.61).

2.7 Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Νομισματική Επιτροπή όριζε το πλαίσιο εγκατάστασης των ξένων τραπεζών στην ελληνική τραπεζική αγορά. Η κατάρρευση των συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton woods και η εμφάνιση της νομισματικής κρίσης το 1970 έδωσαν τη δυνατότητα στις ξένες τράπεζες να εισάγουν συνάλλαγμα και να προβαίνουν στη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Η πολιτική πίστωσης των ξένων τραπεζι διέφερε από εκείνη των ελληνικών τραπεζών καθώς οι δευτέρες αναζητήσουν την ανάγκη για συνάλλαγμα. Επομένως , η Νομισματική Επιτροπή ανάγκαζε τις ξένες τράπεζες να καταβάλλουν ένα ποσό σε συνάλλαγμα στην Τράπεζα της Ελλάδος για κάθε ένα από τα υποκαταστήματα που είχαν στην Ελλάδα και για το διάστημα που θα λειτουργούσε.(Γιαννίτσης, 1982 σελ.113)

Ποσοστιαία συμμετοχή στο σύνολο 1976

	Ελληνικές εμπορικές τράπεζες	Ξένες τράπεζες
Καταθέσεις σε δραχμές	95%	5%
Καταθέσεις σε συνάλλαγμα	71,4%	28,6%

Γιαννίτσης, 1982 σελ.102, Πίνακας 2.6

2.8 ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η ελληνική οικονομία ακλουθούσε τον αύξοντα ρυθμό ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας , σε μια περίοδο όπου η Τράπεζα της Ελλάδος έπρεπε να αντιμετωπίσει τους βραχυπρόθεσμους σχεδιασμούς (1967) και τον φθίνοντα ρυθμό των επενδύσεων , λόγω της επικράτησης της στρατιωτικής δικτατορίας. Ειδικότερα , η συμφωνία σύνδεσης Ελλάδος-ΕΟΚ που έγινε με επιτυχία στις 9 Ιουλίου 1961 δέχεται ένα «πάγωμα» αυτή την περίοδο και περιορίζεται στην αμοιβαία μείωση των δασμών. Οι συναντήσεις της ελληνικής κυβέρνησης με τους ευρωπαϊούς εταίρους σταμάτησαν , δημιουργώντας στην ελληνική τραπεζική αγορά ένα κλίμα αβεβαιότητας , το οποίο κορυφώθηκε μάλιστα από την μείωση των πιστώσεων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Η τότε κυβέρνηση αντιμετώπισε τον φόβο και αποπροσανατολισμό που δημιουργήθηκε στην παραγωγική δραστηριότητα με την χρήση φορολογικών απαλλαγών και διευκολύνσεων και την χορήγηση πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα, συμβάλλοντας στην τουριστική και οικοδομική ανάπτυξη . Γι'αυτό το λόγο , η περίοδος της δικτατορίας συνάδει με την στροφή της ελληνικής οικονομίας από την αγροτική στην βιομηχανική παράγωγη. Υπολογίζεται ότι οι δαπάνες σε βιομηχανία αυξήθηκαν κατά 120% και 80% στον τουρισμό , ενώ ο ρυθμός ανάπτυξης του Γεώργιου τομέα μειώθηκε από 5% σε 1,5%. Υπήρξε μια νομισματική επέκταση η όποια προκάλεσε οικονομική υπερθέρμανση με αρνητικές συνέπειες στο αποθεματικό της κεντρικής τράπεζας της Ελλάδος εξαιτίας των υπέρογκων ποσών δάνειων που χορηγούσε και δεν εισέπραττε.(Ψαλιδόπουλος, Μ, 2014 σελ.46 – 47)

Η ελληνική οικονομία ήρθε αντιμέτωπη την εποχή εκείνη και με την κατάρρευση του συστήματος σταθερών ισοτιμιών των νομισμάτων Bretton Woods το 1971 από τον τότε πρόεδρο των ΗΠΑ Ρίτσαρντ Νίξον , ακυρώνοντας την άμεση μετατρεψιμότητα του δολαρίου σε χρυσό. Η Ελλάδα αρχικά διατήρησε αμετάβλητη την ισοτιμία δραχμής/δολαρίου με συνέπεια η δραχμή να υποτιμηθεί έναντι των άλλων ευρωπαϊκών νομισμάτων. Ωστόσο , το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου επιδεινώθηκε και οι τιμές άρχισαν να ανέρχονται. Έτσι , η Τράπεζα της Ελλάδος προχώρησε το 1972 σε μια περιοριστική νομισματική πολιτική ώστε να μειώσει την ποσότητα χρήματος στην οικονομία. Μάλιστα , η νομισματική επιτροπή υποχρέωνε τις ξένες τράπεζες να καταβάλουν ένα ποσό σε συνάλλαγμα στην ΤτΕ για τα υποκαταστήματα που διέθεταν στην Ελλάδα. Επίσης , τον Μάιο του 1973 επιχειρήθηκε άλλη μια προσπάθεια μείωσης της ρευστότητας της οικονομίας με την αύξηση των επιτοκίων των τραπεζικών καταθέσεων και την αύξηση του προεξοφλητικού επιτοκίου , προκειμένου να μειώσει την χορήγηση δάνειων στις εμπορικές τράπεζες.(Ψαλιδόπουλος, Μ, 2014, σελ.48)

2.9 ΦΘΙΝΟΥΣΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 1974 – 1981

Μετά το 1974 , στον ελλαδικό χώρο αποκαθίσταται η δημοκρατία και ξεκινά μια νέα εποχή για την οικονομία, καθώς το κράτος ανέλαβε πιο ενεργό και κοινωνικό ρόλο με αρκετές πρωτοβουλίες . Η κυβέρνηση της εθνικής ενότητας μετά τη Μεταπολίτευση πέτυχε ανάκαμψη της οικονομίας και ήπια διολίσθηση της δραχμής έναντι των κυριότερων ευρωπαϊκών νομισμάτων , δηλαδή του γερμανικού μάρκου και της αγγλικής λίρας . Η ΤτΕ για να αντιμετωπίσει την κρίση ρευστότητας που δημιουργήθηκε στην αγορά , αύξησε την πρόσφορα χρήματος , μειώνοντας το προεξοφλητικό επιτόκιο . Η ελληνική αγορά πέτυχε ήπια ανάκαμψη και έτσι έγινε αίτημα προσχώρησης της Ελλάδος στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες . Αποτέλεσμα ήταν πως η Τράπεζα της Ελλάδος ξεκίνησε να καθορίζει τη συναλλαγματική ισοτιμία της δραχμής με βάση την αξία ενός καλαθιού νομισμάτων καθώς αποσυνδέθηκε από το δολάριο . Ο προσδιορισμός της ισοτιμίας της δραχμής ήταν ένα σημαντικό μέσο για τους στόχους της οικονομικής πολιτικής καθώς συνέβαλλε στην προστασία της ελληνικής ανταγωνιστικότητας . Ωστόσο , όλες αυτές οι προσπάθειες συνέβησαν μαζί με την εμφάνιση της δεύτερης πετρελαϊκής κρίσης και έτσι η οικονομία της Ελλάδος ακλούθησε πορεία φθίνουσας ανάπτυξης . (Ψαλιδόπουλος, Μ, 2014, σελ.45 – 47)

Επίσης , γεγονός μείζονος σημασίας από το 1975 και μετά αποτελεί η κρατικοποίηση του συγκροτήματος της Εμπορικής Τράπεζας αφού η νομοθεσία και τραπεζική ηθική παραβιάστηκαν . Συγκεκριμένα , η εμπορική τράπεζα δάνεισε με ποσό ανώτερο του 1/5 του μετοχικού της κεφαλαίου εταιρία πετρελαίων η οποία ανήκε στον πρόεδρο της Ανδρεαδάκη . Σε μια περίοδο όπου ο ιδιωτικός τομέας υπερερούσε έναντι του δημόσιου η κρατικοποίηση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας δημιούργησε ένα ψυχρό κλίμα για επένδυσες στην Ελλάδα . (Μαλινδρέτος, Π)

2.10 Η ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Η ένταξη της Ελλάδος στην ΕΟΚ επιτυγχάνεται στις 28 Μαΐου 1979 με εναρκτήρια ημερομηνία την 1^η Ιανουαρίου 1981 και υποχρέωση της Ελλάδος να εφαρμόσει το δίκαιο των ευρωπαϊκών κοινοτήτων . Συγκεκριμένα , η Ελλάδα μπήκε σε ένα πρόγραμμα πλήρους προσαρμογής προς την κοινοτική νομοθεσία καταργώντας σταδιακά τους δασμούς στα βιομηχανικά και αγροτικά προϊόντα καθώς επίσης και τους περισσότερους ποσοτικούς περιορισμούς . Ακόμη , για την παρακολούθηση της πραγματικής ισοτιμίας της δραχμής έναντι των λοιπών νομισμάτων κρίθηκε απαραίτητη η ίδρυση αγοράς συναλλάγματος στην Αθήνα ενώ συζητήθηκε και η ένταξη της Ελλάδας στο ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα δηλαδή ένα σύστημα το οποίο λειτουργεί σαν ένα μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών που συνδέει τα

νομίματα των κρατών – μελών μέσα στον ευρωπαϊκό χώρο .(Ψαλιδόπουλος, Μ, 2014, σελ.47 – 48)

2.11 ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟ 1980 (ΟΙ ΝΕΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ)

Το νέο πλαίσιο οικονομικής πολιτικής μετά τις εκλογές του 1981 προέβλεπε αποτελεσματική λειτουργία του τραπεζικού συστήματος , ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής . Από τον Ιούνιο του 1982 μεταβιβάστηκε από την Νομισματική Επιτροπή κυρίως στην ΤτΕ η διαχείριση της νομισματικής πιστωτικής και συναλλαγματικής πολιτικής . Η κατάργηση της Νομισματικής επιτροπής επέφερε ριζικές αλλαγές και απελευθέρωση των επιτοκίων.(Ψαλιδόπουλος, Μ, 2014, σελ.49)

Βιώνοντας μια ευμετάβλητη συγκύρια σε συνδυασμό με την εμφάνιση του δευτέρου πετρελαϊκού σοκ , η οικονομική πολιτική υιοθέτησε ένα σύστημα έλεγχου τιμών και επιτοκίων . Επίσης , η ΤτΕ προσπάθησε να επιτύχει την έξοδο της ελληνικής οικονομίας από τον στασιμοπληθωρισμό . Με την ένταξη της Ελλάδος στην ΕΟΚ υπήρξε ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων προς την κοινότητα (εφαρμογή στην Ελλάδα 1986 – 1987) με συνέπεια να δημιουργηθούν συνθήκες ανταγωνισμού στο τραπεζικό σύστημα . Ωστόσο , η κυβέρνηση του Ανδρέα Παπανδρέου εφάρμοσε τον Οκτώβριο του 1985 το σταθεροποιητικό πρόγραμμα ώστε να αντιμετωπίσει τον υψηλό πληθωρισμό και τα μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα . Γι αυτό ορίστηκαν στόχοι έλεγχου των νομισματικών μεγεθών δηλαδή από τα μέσα του 1986 περιορίστηκε η πιστωτική επέκταση , άνοιξε η αγορά για τα στεγαστικά δάνεια και η κίνηση κεφαλαίων για αγορά περιουσιακών στοιχείων στο εξωτερικό . Τέλος , οι νομισματικές αρχές μεριμνούσαν για την προσφορά χρήματος , δηλαδή μείωση των καταθέσεων για επένδυση σε έντοκα γραμματεία του Ελληνικού Δημόσιου . Το αποτέλεσμα ήταν η αύξηση των επιτοκίων δανεισμού του δημόσιου .(Ψαλιδοπουλος, Μ, 2014, σελ.49 – 50, Γιαννίτσης,1982)

Με λίγα λόγια , μέχρι το 1987 στην ελληνική αγορά κυριαρχούσε ο υψηλός πληθωρισμός και τα διογκούμενα δημοσιονομικά ελλείμματα .Στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα κυριαρχούσε απόλυτος έλεγχος από την κυβέρνηση καθώς η ΤτΕ καθόριζε τις επιχειρησιακές πολιτικές . Εμφανιζόταν προβλήματα στην χρηματοδότηση επιχειρήσεων από την Κεντρική Τράπεζα καθώς και στον καθορισμό των επιτοκίων . Ακόμη , οι τράπεζες την περίοδο εκείνη έπρεπε να επενδύουν σε κρατικά ομολόγα και να χρηματοδοτούν δημόσιους οργανισμούς και

επιπλέον τα συναλλαγματικά αποθέματα των τραπεζών δεσμεύονταν από την ΤτΕ . Γι αυτό το λόγο , συστάθηκε μια επιτροπή εκσυγχρονισμού και αναμόρφωσης του τραπεζικού συστήματος . Συγκεκριμένα , πάρθηκαν μετρά ανεξαρτητοποίησης των εμπορικών τραπεζών , τα οποία επέτρεπαν την ελεύθερη διάθεση του χαρτοφυλακίου τους , τον διατραπεζικό δανεισμό και την διαμόρφωση του ύψους των επιτοκίων δανεισμού . Η επιτροπή αυτή είναι γνωστή ως <επιτροπή Καρατζά> , η οποία βασίζεται στην προγενέστερη έκθεση Χαρισσοπουλου . (Νουλας , 2005 ,σελ.223)

Οι προτάσεις της <επιτροπής Καρατζά > αναλύονται σε τρία στάδια :

α) Στο πρώτο στάδιο γίνεται λόγος για ανεξαρτητοποίηση των επιτοκίων των εμπορικών τραπεζών από την ΤτΕ . Παράλληλα , το κράτος αναλαμβάνει την υποστήριξη έργων κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα .

β) Στο δεύτερο στάδιο επισημαίνεται ο ενεργός ρόλος των δυνάμεων της αγοράς , στοχεύοντας στον καθορισμό των επιτοκίων εκτός εκείνων που αναφερόταν στην βιοτεχνία και αγροτική αγορά .

γ) Το τρίτο στάδιο αναφέρεται στη δημιουργία ενός μοντέλου ελεύθερης αγοράς , δηλαδή μιας αγοράς που θα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στον καθορισμό των επιτοκίων και κατανομής των πόρων , πάντα βεβαία υπό τον έλεγχο της ΤτΕ .

Η επιτροπή αυτή συνδράμει κατάλληλα στην διαμόρφωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος , σκοπεύοντας στην αντιμετώπιση του διεθνούς ανταγωνισμού με καινοτόμες ιδέες . Συγκεκριμένα , η επιτροπή ανάγκασε τις τράπεζες να ταυτιστούν με σύγχρονες μεθόδους οικονομικής και λογιστικής πληροφόρησης και παράλληλα η ΤτΕ να υιοθετήσει νέες μεθόδους εποπτείας , οι οποίες θα εστιάζουν στην κεφαλική επάρκεια , τη ρευστότητα και την ποιότητα στοιχείων ενεργητικού . (Ψαλλιδopoulos, 2014, σελ.50 , 51, 52)

Συνεπώς , η εφαρμογή όλων των προτάσεων της <επιτροπής Καρατζά > έδινε την δυνατότητα στις τράπεζες να διαμορφώνουν ελεύθερα τα επιτόκια , να λειτουργούν ως επιχειρηματικοί οργανισμοί , επενδύοντας και χρηματοδοτώντας όπου θεωρούν καλύτερα . Οι εμπορικές τράπεζες αποδεσμεύτηκαν από την υποχρεωτική χρηματοδότηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και δύναται να είναι ανάδοχοι μετοχών στην χρηματιστηριακή αγορά .(Νούλας, 2005, σελ.225)

2.12 Η ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 1990 - 1993

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 σημειωθήκαν νομισματικές κρίσεις , θέτοντας σε αμφισβήτηση τις ικανότητες των κρατών να τηρούν τις υποχρεώσεις τους . Τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεριμνούσαν για τη σύσταση μιας νομισματικής επιτροπής , στοχεύοντας στην πολιτική σταθερότητα και στο χαμηλό κόστος συναλλαγών μεταξύ τους .

Στην Ελλάδα διοικητής της ΤτΕ αναλαμβάνει ο Ε.Χριστοδουλου στις 20 Φεβρουαρίου 1992 , ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη το πρόγραμμα ολοκλήρωσης της ενιαίας εσωτερικής αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης . Η συνθήκη του Μάαστριχτ υπογράφεται στις 7 Φεβρουαρίου 1992 , δηλαδή η απόφαση για τη μετεξέλιξη της ΕΕ σε Οικονομική και Νομισματική Ένωση και αποφασίζεται η είσοδος των κρατών στην ένωση να γίνεται βάση συγκεκριμένων νομισματικών και δημοσιονομικών κριτηρίων , των κριτηρίων του Maastricht . Στα νέα αυτά δεδομένα , η ελληνική οικονομία όφειλε να λάβει άμεση δράση προς τις ευρωπαϊκές εξελίξεις . Η ΤτΕ έθεσε σαν πρωταρχικό στόχο της νομισματικής της πολιτικής τη στήριξη της πολιτικής σταθεροποίησης της οικονομίας και τη μείωση της έντασης του πληθωρισμού και τη βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών . Επίσης , η ΤτΕ μερίμνησε για την ανάπτυξη των αγορών χρήματος και κεφαλαίων . Ασκήθηκε επομένως περιοριστική νομισματική πολιτική , ενώ η ΤτΕ ξεκίνησε να παρακολουθεί και την ποσότητα χρήματος . (Ψαλιδόπουλος, Μ, 2014, σελ.52 -54)

Οι ελληνικές τράπεζες αποτελούν πλέον το δυναμικότερο κομμάτι της ελληνικής οικονομίας . Από τη δεκαετία του 1990 εκμεταλλευτήκαν την απελευθέρωση των αγορών για να ενισχύσουν τα χαρτοφυλάκια τους . Η γρήγορη ανάπτυξη της ελληνικής κεφαλαιαγοράς στα τέλη της δεκαετίας του 1990 συνέβαλλε στην ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος , ενισχύοντας επιπλέον τις ελληνικές τράπεζες οι οποίες διαδόθηκαν σε ένα ευρύ φάσμα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Επιπλέον , η ελληνική τραπεζική αγορά καλλιεργεί σημαντικά τον οργανωτικό και τεχνολογικό της εκσυγχρονισμό . Το κράτος αποσύρεται από τον τραπεζικό τομέα με τη μορφή της ιδιωτικοποίησης και κρατικές τράπεζες μεσαίου μεγέθους πωλούνται σε ιδιώτες , επενδυτές .

2.13 Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΟΝΕ

Πλησιάζοντας στα τέλη της δεκαετίας του 1990 η ελληνική οικονομία εφαρμόζει με επιτυχία τα προγράμματα οικονομικής σύγκλισης και βελτιώνει τα μακροοικονομικά της μεγέθη . Έτσι , το ευρωπαϊκό συμβούλιο επικύρωσε την ένταξη της Ελλάδος στην ζώνη του ευρώ από την 1/1/2001 . Η ένταξη της Ελλάδος στη ζώνη του ευρώ σηματοδοτεί την προσαρμογή του τραπεζικού συστήματος σε μια σειρά από ευρωπαϊκές οδηγίες , οι οποίες θα έπρεπε να συμπεριληφθούν στη νομοθεσία της τραπεζικής αγοράς , επισημαίνοντας τη δημιουργία μιας ενιαίας τραπεζικής αγοράς στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης . Παρατηρείται στη δεκαετία του 1990 υπό τις ευρωπαϊκές οδηγίες απελευθέρωση των επιτοκίων , κατάργηση κανόνων πίστωσης και ελεύθερη είσοδος των τραπεζικών ιδρυμάτων από την ευρωπαϊκή ένωση στην Ελλάδα. Το αποτέλεσμα ήταν πως οι ελληνικές τράπεζες προσδιόριζαν την πολιτική επιτοκίων στις χορηγήσεις που έδιναν και στις καταθέσεις που δέχονταν . Επίσης , οι τράπεζες χρησιμοποιούσαν τις καταθέσεις τους με τον τρόπο που αυτές επιθυμούσαν και όχι για να χρηματοδοτήσουν συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας , Έτσι , οι ελληνικές τράπεζες ήταν ελεύθερες να εφαρμόζουν την επενδυτική πολιτική που θεωρούσαν ότι εξυπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντα τους. Συμπερασματικά , το ελληνικό τραπεζικό σύστημα στο πλαίσιο εντατικοποίησης της ευρωπαϊκής ενοποίησης σε επίπεδο τραπεζικών ιδρυμάτων απαλλάχτηκε από πολλές στρεβλώσεις του παρελθόντος (Νούλας ,2005).

Όλες αυτές οι εξελίξεις δρομολογούνται από το 1980 με έντονη εμφάνιση τη δεκαετία του 1990 , στην προσπάθεια ένταξης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στις συνθήκες του ενιαίου τραπεζικού χώρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι ελληνικές τράπεζες ανταποκρίθηκαν με επιτυχία στις ευρωπαϊκές οδηγίες για την ένταξη στη ζώνη του ευρώ , συνδράμοντας στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Σημειώθηκε πιστωτική επέκταση και διεθνοποίηση των ελληνικών τραπεζών κυρίως σε χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης. Οι ελληνικές τράπεζες πρόσφεραν με επάρκεια τραπεζικές υπηρεσίες σε επιχειρήσεις , νοικοκυριά αλλά και στο ελληνικό δημόσιο. Επίσης , η στήριξη των ελληνικών τραπεζών στη χρηματοδοτική δραστηριότητα βοήθησε τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων και συνέβαλλε στην ανάπτυξη διαφόρων κλάδων της οικονομίας. Επιπλέον, οι αποταμιευτές είχαν τη δυνατότητα εναλλακτικών επιλογών για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου τους , προσφέροντας επενδυτικά , τραπεζικά κι ασφαλιστικά προγράμματα.(Νούλας, 2005)

2.14 Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΟΝΕ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η Ελλάδα καθυστέρησε να ενταθεί στην ευρωζώνη , αποτελώντας το 12^ο μέλος καθώς δεν κάλυπτε τα κριτήρια σύγκλισης. Ωστόσο, μετά από έντονες προσπάθειες έτυχε να μειώσει τον πληθωρισμό , να ρυθμίσει τα δημόσια οικονομικά της και να ενταθεί στην ΟΝΕ , χρησιμοποιώντας ένα κοινό νόμισμα με τους υπόλοιπους εταίρους. Η 1^η Ιανουαρίου 2002 αποτελεί μια μεταβατική περίοδο για την ελληνική τραπεζική αγορά , καθώς υπήρξε αντικατάσταση της δραχμής με κέρματα του ευρώ και τραπεζογραμμάτων. Ως συνέπεια σημειώθηκαν σημαντικές επιπτώσεις στον τραπεζικό κλάδο. Αλλαγές και ενημέρωση στα λογιστικά προγράμματα προκάλεσαν μεγάλο κόστος. Παρατηρήθηκε κίνδυνος για μείωση των πωλήσεων και κατά συνέπεια των κερδών των τραπεζών. Επίσης , η νέα αυτή κατάσταση δημιούργησε τον ανταγωνισμό με τις υπόλοιπες τράπεζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης , οι οποίες είχαν ή όχι την έδρα τους στην Ελλάδα.(Ψαλιδοπουλος, 2014, σελ.56-57)

Η Ελλάδα κατέβαλλε σημαντικές προσπάθειες για να ενταχθεί στο ενιαίο Ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα , μειώνοντας τον εγχώριο ανταγωνισμό μέσω της ελεύθερης κίνησης κεφαλαίων. Το αποτέλεσμα ήταν η λειτουργία 41 εμπορικών τραπεζών στην ελληνική αγορά , οι οποίες δημιουργούσαν και υποκαταστήματα. Παράλληλα , σημειώθηκαν 34 συγχώνευσης και εξαγορές εμπορικών τραπεζών στα τέλη της δεκαετίας του 1990 με μεγάλη αύξηση την ίδρυση υποκαταστημάτων. Την εποχή εκείνη παρατηρείται επενδυτική τάση ελλήνων επιχειρηματιών στην ΝΑ Ευρώπη , με αποτέλεσμα την επέκταση ελληνικών τραπεζών μέσω υποκαταστημάτων η συμμετοχή σε ήδη υπάρχουσες τράπεζες. Μια κίνηση η οποία αποτελούσε σημαντική πηγή εσόδων για την ελληνική τραπεζική αγορά.(Χαρδούβελης,2006, σελ. 4)

Παρουσία ελληνικών τραπεζών στην Νοτιοανατολική Ευρώπη

Χώρα	Ελληνικοί τραπεζικοί Όμιλοι	Μορφή Παρουσίας	Αριθμός Μονάδων	Προσωπικό
Αλβανία	2	Θυγατρικές	9	156
	2	Υποκαταστήματα	9	103
Αρμενία	1	Θυγατρικές	1	31
Βουλγαρία	3	Θυγατρικές	267	3.670
	3	Υποκαταστήματα	5	112
Γεωργία	1	Θυγατρικές	1	26
Κύπρος	3	Θυγατρικές	63	980
	2	Υποκαταστήματα	2	10
ΠΓΔΜ	2	Θυγατρικές	104	1.527
Ρουμανία	5	Θυγατρικές	147	4.127
	1	Υποκαταστήματα	1	39
Σερβία	2	Υποκαταστήματα	5	20
Τουρκία	1	Θυγατρικές	2	30
	1	Γραφεία Αντιπροσωπείας	1	

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος

Δίκτυο ελληνικών τραπεζών που λειτουργούν στην Νοτιοανατολική Ευρώπη

ΤΡΑΠΕΖΑ	ΧΩΡΑ	ΕΠΩΝΥΜΙΑ	% ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	ΚΑΤ/ΤΑ-ΥΠΟΚ/ΤΑ	ΚΑΤ/ΤΑ-ΥΠΟΚ/ΤΑ ΜΗΤΡΙΚΗΣ	Λοιπά Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα
Εθνική	Βουλγαρία	United Bulgarian Bank AD	99,9%	109	1	Eteba Bulgaria SA
	Ρουμανία	Banka Romaneasca SA	90,9%	28	1	Eteba Romania SA
						Eteba Advisory SRL
	Π.Γ.Δ.Μ	Stopanska Banka AD- Skopje	71,2%	48		
	Σερβία				15	
	Αλβανία				6	
	Τουρκία				1	
Alpha Bank	Π.Γ.Δ.Μ	Alpha Bank AD Skopje	100,0%	7		
	Ρουμανία	Alpha Bank Romania	96,4%*	19		Alpha Leasing Romania SA
						Alpha Finance Romania SA
						Alpha Insurance Romania SA
	Σερβία	Jubanka AD Βελιγραδίου	88,6%**	90	3	
	Αλβανία				8	
	Βουλγαρία				3	

Εμπορική	Βουλγαρία	Emporiki Bank- Bulgaria EAD	100,0%	6		
	Αλβανία	Emporiki Bank- Albania SA	100,0%	1		
	Ρουμανία	Emporiki Bank- Romania SA	98,5%	6		
Πειραιώς	Ρουμανία	Piraeus Bank Romania	99,9%	14		
	Αλβανία	Tirana Bank IBC	83,9%	22		
	Βουλγαρία				13	
Εγνατία	Ρουμανία	Egnatia Bank (Romania) SA	99,0%	1		
Novabank	Τουρκία	BankEuropa	100,0%	12		

(Χαρδούβελης, 2006, σελ. 17, Πίνακας 2.8)

Το 2005 η Alpha Bank αύξησε το ποσοστό συμμετοχής της σε 99,9% Η σύμβαση για την αγορά της Σέρβικης Τραπέζης υπογράφει την 26^η Ιανουαρίου 2005

Απόκτηση του 62,3% της τράπεζας Nacionalna Stedionica – banka 2005

Παρολ' αυτά , οι ελληνικές τράπεζες παραμένουν μικρές σε σχέση με τις αντίστοιχες του εξωτερικού. Τον Οκτώβριο του 2001 έγινε προσπάθεια συγχώνευσης της Εθνικής τράπεζας με την Alpha Bank οι οποίες αποτελούσαν τις μεγαλύτερες εμπορικές τράπεζες στην Ελλάδα. Ωστόσο , η συγχώνευση δεν επετεύχθη λόγω των διαφωνιών που επικεντρώνονται στην απομάκρυνση της Εθνικής τράπεζας από τον δημόσιο τομέα (Χαρδουβελής , 2006).

Συγχωνεύσεις και εξαγορές τραπεζών στην Ελλάδα περίοδος 1991 - 2003

Έτος	Αγοράστρια Τράπεζα	Αποκτηθείσα Τράπεζα
1991	Όμιλος Επενδυτών	Τράπεζα Πειραιώς
1993	Hanwa First Investment	Τράπεζα Αθηνών
1996	Eurobank	Interbank
1997	Εθνική Κτηματική Τράπεζα Ελλάδος	Εθνική Στεγαστική Τράπεζα
1998	Τράπεζα Πειραιώς	Δίκτυο Ελλάδος της Chase Manhattan
	Τράπεζα Πειραιώς	Τράπεζα Μακεδονίας - Θράκης Credit Lyonnaise Grece Τράπεζα Χίου
	Eurobank	Τράπεζα Αθηνών Τράπεζα Κρήτης
	Εγνατία Τράπεζα	Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος
1999	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος
	Τράπεζα Πειραιώς	Δίκτυο Ελλάδος της National Westminster
	Alpha Τράπεζα Πίστεως	Ιονική Τράπεζα
	Τέλεσις Χρηματοπιστωτική	Δωρική Τράπεζα
2001	Eurobank	Τράπεζα Εργασίας
	Eurobank- Ergasias	Τέλεσις Επενδύσεων
	Marfin ΑΕΠΕΥ	Πειραιώς Prime
2002	First Business Bank Τράπεζα Πειραιώς	Δίκτυο Ελλάδος της Nova Scotia ETBA
	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	ETEBA
	ASPIS Bank	ABN- Amro
2003	Marfin Bank	Επενδυτική Τράπεζα της Ελλάδος

Την περίοδο 2001-2008 μια περίοδος που η Ελλάδα είναι μέλος του ευρωσυστήματος, σημειώνονται υψηλοί ρυθμοί αύξησης της οικονομίας της μέχρι το 2007 που ξέσπασε η χρηματοπιστωτική κρίση. Υπήρξε μείωση των επιτοκίων δανεισμού, με συνέπεια η Ελλάδα να ενταθεί σε ένα σύστημα εξωτερικού δανεισμού, κατανάλωσης και εισαγωγών. Ωστόσο, το ερώτημα ήταν κατά ποσό το ελληνικό τραπεζικό σύστημα θα συνεχίσει να ωριμάζει και να αναπτύσσεται καθώς το χρηματοπιστωτικό σύστημα στην Ελλάδα για πάνω από μια δεκαετία δεν πέρασε περίοδο ύφεσης και συνεπώς δεν ανέπτυξε αντανακλαστικά στη διαχείριση κίνδυνων. (Ψαλιδοπουλος, 2014, σελ.57)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συμπερασματικά, στο 2^ο κεφάλαιο έγινε μελέτη του ιστορικού υπόβαθρου του ελληνικού τραπεζικού συστήματος ξεκινώντας από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Βεβαία, σημαντική περίοδος για το τραπεζικό σύστημα ήταν η μεταπολεμική περίοδος όπου ενισχύθηκε και συνέβαλλε στην εκβιομηχάνιση της χώρας μέσω χρηματοδοτήσεων. Επίσης, η δημιουργία ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σε άλλες χώρες συνέβαλλε σημαντικά στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Μέχρι την περίοδο του 1980 το ελληνικό τραπεζικό σύστημα δεχόταν μια κρατική παρέμβαση η οποία ωστόσο σταδιακά καταργούνταν λόγω της απελευθέρωσης του χρηματοπιστωτικού τομέα και της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα εκσυγχρονίστηκε και έθεσε τα θεμέλια για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, αφού καθοριστικός παράγοντας διαδραμάτισε η σύγκλιση προς την ΟΝΕ και ειδικά η ένταξη της Ελλάδας σε αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η θέση και εξέλιξη της ελληνικής οικονομίας τα τελευταία χρόνια στην παγκόσμια οικονομία είναι αποτέλεσμα διεθνών παραγόντων και εγχώριων επιλογών. Οι ανισορροπίες της ελληνικής οικονομίας μέσα στο δυσμενές παγκόσμιο οικονομικό περιβάλλον και η ενσωμάτωση στη νομισματική ένωση, η οποία εμφανίστηκε προβληματική συνέβαλλαν στη μετάδοση της κρίσης στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

3.1 Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 2007

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση του 2007 ήταν μια από τις μεγαλύτερες κρίσεις της σύγχρονης παγκόσμιας ιστορίας, μια κατάσταση έντονης οικονομικής ύφεσης στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό κόσμο. Γενεσιουργός χώρα της κρίσης αυτής ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, με σημαντική επιρροή στον υπόλοιπο κόσμο από το Σεπτέμβριο του 2008, προκαλώντας αύξηση της ανεργίας και μείωση την οικονομικής δραστηριότητας. Η κρίση ξέσπασε μετά την εμφάνιση των προβλημάτων στην αγορά στεγαστικών δανείων χαμηλής εξασφάλισης και την αλόγιστη χρήση δομημένων επενδυτικών προϊόντων που εξαρτώνταν άμεσα από τη δυνατότητα αποπληρωμής των δανείων από τα οποία παράγονταν. Η απομάκρυνση

του πιστωτικού και επιτοκίου κίνδυνου από τις τράπεζες , η μετατροπή στάσιμων κεφαλαίων σε εμπορεύσιμους τίτλους προκάλεσαν αντιδράσεις στον αμερικανικό και ευρωπαϊκό τραπεζικό και κτηματομεσιτικό τομέα.

Η τρέχουσα οικονομική κρίση άσκησε μεγάλη επιρροή στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κυρίως στις χώρες του Νότου. Βεβαία οι αίτιες και οι συνθήκες της οικονομικής κρίσης διαφέρουν από χωρά σε χωρά και ανά χρονική περίοδο. Η διεθνής αυτή χρηματοπιστωτική κρίση απέδειξε ότι ακόμη και οι πολύ ισχυρές οικονομίες δεν είναι ικανές να τις αντιμετωπίσουν. Οι κυβερνήσεις αλλά και οι πολίτες προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο της χρηματοπιστωτικής κρίσης αλλά χωρίς αποτέλεσμα.(Χριστόπουλος Ντόκας, 2012 σελ.383 – 384)

3.2 Η ΜΕΤΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η εμφάνιση της κρίσης χρέους στην Ευρωζώνη αλλά και στην ελληνική οικονομία σηματοδότησε τον φαύλο κύκλο μεταξύ των τραπεζών και κυβερνήσεων των κάθε χωρών.Ετσι, η κρίση στο δημόσιο χρέος αλλά και η κρίση των τραπεζών εμφανίστηκαν ως ένα θεμελιώδες γνώρισμα της κρίσης στη ζώνη του ευρώ. Από τη μια, οι επιμέρους κυβερνήσεις των κρατών – μελών εποπτεύουν το τραπεζικό τους σύστημα , συνδράμοντας έτσι καθοριστικά στη διασφάλιση της σταθερότητας και βιωσιμότητας των τραπεζών.Αρα,μια τραπεζική κρίση θα μπορούσε να εξελιχθεί σε κρίση χρέους για τις κυβερνήσεις. Απο την άλλη, τα τραπεζικά ιδρύματα κατέχουν στα χαρτοφυλάκια τους τίτλους κρατικούς που εκδίδονται από τις κυβερνήσεις της ζώνης του ευρώ , καθώς ο κίνδυνος των τίτλων αυτών θεωρείται ελάχιστος. Αν όμως υπάρξει μια παραβίαση στη φερεγγυότητα και πιστοληπτική ικανότητα των κυβερνήσεων , τότε τα τραπεζικά ιδρύματα που κατέχουν ομολόγα του κράτους θα δεχτούν ζημία σε περίπτωση αθέτησης πληρωμών και αναδιάρθρωσης του κρατικού χρέους. Συνεπώς, αν υπάρξουν κάποια προβλήματα στην αγορά των κρατικών ομολόγων τότε άμεσα μπορεί να επηρεαστεί το τραπεζικό σύστημα. Αξίζει να επισημανθεί επίσης πως λόγω του χαμηλού κίνδυνου των κρατικών ομολόγων , τα τραπεζικά ιδρύματα εκμεταλλεύονταν της αξιοποίηση αυτών ως εγγύηση για δανεισμό από τις αγορές και για τις κεντρικές τράπεζες.(Αλεξάκη, Πετράκη, 1990)

Στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα , οι δημοσιονομικές ανισορροπίες της κυβέρνησης και η αύξηση του πιστωτικού κίνδυνου των τραπεζών αποτέλεσαν αιτία για την εμπλοκή της Ελλάδας στην κρίση αυτή. Ο πιστωτικός κίνδυνος αναφέρεται σε γεγονότα , τα οποία έχουν να κάνουν σχέση με αθέτηση πληρωμών , όπου δηλαδή φυσικά η νομικά πρόσωπα που ξεκίνησαν μια συναλλαγή με μια τράπεζα δεν ήταν σε θέση να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους για τα δάνεια που τους είχαν παραχωρηθεί. Στην ελληνική οικονομία το 2010 όταν και ξέσπασε η κρίση , το

κυβερνητικό χρέος των ελληνικών τραπεζών ανερχόταν στο 11% των περιουσιακών στοιχείων τους. Συνεπώς, η ελληνική χρεοκοπία θα ήταν αρκετά δαπανηρή για το τραπεζικό σύστημα και η ελληνική κυβέρνηση δεν θα είχε τη δυνατότητα να τις ανακεφαλαιοποιήσει σε περίπτωση αθέτησης πληρωμών. Όσον αφορά την ελληνική οικονομία η επιδείνωση της κρίσης χρέους έκανε εντονότερους τους κινδύνους των τραπεζών με την κυβέρνηση καθώς η Ελλάδα ήταν μια δημοσιονομικά ευάλωτη χώρα και η απομείωση της αξίας των κρατικών ομολόγων στο χαρτοφυλάκιο των τραπεζών στο πλαίσιο του PSI (Private Sector Involvement) αποτέλεσε μεγάλο πλήγμα για τις τράπεζες. Μαλιστα οι <<συστημικές τράπεζες>> Πειραιώς , Εθνική , Euro bank, Alpha bank υπέστησαν ζημιές ύψους 28,2δισ.ευρω.

3.3 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ 2007 ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση του 2007 εμφανίστηκε και στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα με περιορισμένες ωστόσο επιπτώσεις σε σύγκριση με τα άλλα ευρωπαϊκά τραπεζικά συστήματα.

Τα τελευταία χρόνια οι ελληνικές τράπεζες είχαν εστιάσει στην λιανική τραπεζική και όχι στην επενδυτική τραπεζική. Οι ελληνικές τράπεζες σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές δεν είχαν στο χαρτοφυλάκιο τους τοξικά ομολόγα και επομένως δεν ήταν υποχρεωμένες να καταγράψουν ζημιές στις λογιστικές καταστάσεις τους. Άλλωστε , η ανάπτυξη των ελληνικών τραπεζών τα τελευταία χρόνια βασίστηκε στην επέκταση της καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης , η οποία απελευθερώθηκε στην Ελλάδα την εποχή που ξένες τράπεζες άρχισαν να επενδύουν σε αυτά τα ομολόγα , καθώς δεν υπήρχε άλλη πηγή κερδοφορίας. Επίσης , οι ελληνικές τράπεζες διέθεταν υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια , με αποτέλεσμα να είναι ασφαλείς οι κατάθετες τους σε πιθανούς κινδύνους. Γι αυτό το λόγο η φερεγγυότητα των ελληνικών τραπεζών δεν κινδύνευε από αυτή την κρίση , διότι δεν υπήρχε η δυνατότητα μετάδοσης των προβλημάτων που εμφανιστήκαν κατά κύριο λόγο από την κρίση , στην Ελλάδα. Στην Ελλάδα παρουσιάστηκε αύξηση των επιτοκίων που σημειώθηκε στην διατραπεζική αγορά. Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι εξάρτηση των ελληνικών τραπεζών από τη διατραπεζική αγορά για την άντληση ρευστότητας υπήρχε αλλά ήταν περιορισμένη(Χριστόπουλος, Ντόκας, 2012, σελ.388-389)

Οι τραπεζες χρησιμοποιούν τέσσερις πηγές δανεισμού για την άντληση ρευστότητας μέσω της οποίας προβαίνουν στο δανεισμό επιχειρήσεων και νοικοκυριών :

- 1) Τις καταθέσεις από τους αποταμιευτές
- 2) Την έκδοση ομολόγων
- 3) Το δανεισμό από τη νομισματική τους αρχή δηλαδή από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
- 4) Τις καταθέσεις από άλλες τράπεζες που έχουν πλεονάζουσα ρευστότητα

Στις ελληνικές τράπεζες βασική πηγή δανεισμού ήταν οι καταθέσεις των αποταμιευτών. Το κόστος δανεισμού των τραπεζών ωστόσο αυξήθηκε με επιπτώσεις στο επιτόκιο δανεισμού νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

Η σημερινή οικονομική εικόνα της Ελλάδας προσήλθε από τον ανεπαρκή έλεγχο ως προς την κεφαλαιακή επάρκεια και τη ρευστότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως επίσης και την απεριόριστη χορήγηση δανειακών κεφαλαίων των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Το 2005 αποτελεί την αφετηρία για την αλλαγή του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου όσον αφορά τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος , την εποπτεία των κεφαλαιαγορών και τα θέματα προστασίας του καταναλωτή. Η Τράπεζα της Ελλάδος και κατ'επέκταση τα πιστωτικά ιδρύματα σε συνεργασία με την Ελληνική Ένωση Τραπεζών συζητούν την θέσπιση και εφαρμογή του νέου πλαισίου λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος. Την ίδια περίοδο, οι ελληνικές τράπεζες συνδράμουν στην προσπάθεια δημιουργίας του SEPA (Single Euro Payments Area), δηλαδή του Ενιαίου Χωρου Πληρωμών σε Ευρώ. Ο SEPA είναι ο χώρος στον οποίο επιχειρήσεις , δημόσιοι οργανισμοί και καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να διενεργούν και να δέχονται εγχώριες και διασυνοριακές ηλεκτρονικές πληρωμές σε ευρώ με τα ίδια βασικά χαρακτηριστικά , τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Η ελληνική οικονομία τον Μάιο του 2010 κατέφυγε στην Τρόικα , δηλαδή μια επιτροπή που συγκροτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή , την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο , με σκοπό να αποφύγει την ενδεχόμενη χρεοκοπία. Μια χρεοκοπία στην ελληνική οικονομία θα σήμαινε ασυνέπεια σε θέματα πληρωμών με σημαντικό κόστος για το ελληνικό τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα , καθώς επίσης και την εφαρμογή μιας τεράστιας δημοσιονομικής προσαρμογής. Συμπερασματικά , η Ελλάδα θα αντιμετώπιζε μεγάλα οικονομικά προβλήματα αν δεν κατέφευγε στην διεθνή χρηματοδοτική βοήθεια .

3.4 ΠΟΡΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Η εμφάνιση της κρίσης και οι επακόλουθες επιπτώσεις της επηρέασαν τις μετοχές του τραπεζικού κλάδου αλλά και των υπολοίπων κλάδων στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Η αβεβαιότητα που επικρατούσε στην ελληνική χρηματοοικονομική αγορά επέφερε πτώση των τιμών του τραπεζικού κλάδου , το οποίο οδήγησε και στην πτώση της χρηματιστηριακής αξίας του συνόλου των εισηγμένων ελληνικών εμπορικών τραπεζών. Τα αποτελέσματα αυτά οφείλονται στις πιέσεις που δεχόταν οι ελληνικές τράπεζες για την ρευστότητα τους αλλά και την κερδοφορία τους λόγω της εγχώριας οικονομικής κατάστασης. Άνοδο στις τιμές των εισηγμένων τραπεζών στο Χρηματιστήριο Αθηνών παρατηρείται μέχρι το 2008 , με την Τράπεζα Πειραιώς να παρουσιάζει την μεγαλύτερη άνοδο και την Αγροτική την μικρότερη. Απο το 2009 σημειώνεται μεγάλη πτώση στους τραπεζικούς δείκτες που ορισμένες φορές φτάνει κάτω του 80%.

3.5 ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τα μετρά που έλαβε η ελληνική κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει την χρηματοπιστωτική κρίση στην Ελλάδα αφορούσαν την ενίσχυση της ρευστότητας μέσω ενός προγράμματος ύψους 28 δισεκατομμυρίων ευρώ. Το πρόγραμμα αυτό το οποίο έλαβε την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ήταν ένα πρόγραμμα ενίσχυσης της οικονομίας μέσω των τραπεζών και όχι πρόγραμμα διάσωσης τραπεζών. Το πρόγραμμα αυτό αφορούσε έναν συνδυασμό ομολόγων και εγγυήσεων του Ελληνικού Δημόσιου και όχι το κράτος να παρέχει μετρητά στις τράπεζες. Επιπλέον, ένα άλλο σημαντικό μέτρο για την αντιμετώπιση της κρίσης στην Ελληνική οικονομία ήταν η εγγύηση των καταθέσεων, δηλαδή την ενίσχυση του ελληνικού συστήματος εγγύησης καταθέσεων και αποτελούν σε μεγάλο βαθμό ενσωμάτωση κοινοτικών διατάξεων.(Ελληνική Ένωση Τραπεζών,2011, σελ.77-78)

3.6 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η επεκτατική πιστωτική πολιτική του ελληνικού τραπεζικού συστήματος σε συνδυασμό με τα χαμηλά επιτόκια , τα οποία επικρατήσαν μετά την είσοδο της Ελλάδας στην Ευρωζώνη είχαν ως αποτέλεσμα το ελληνικό τραπεζικό σύστημα να

ενταχθεί στη χρηματοπιστωτική κρίση με αυξανόμενο κίνδυνο ρευστότητας. Οι έντονες πιέσεις στην κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών την περίοδο 2008 ήταν αποτέλεσμα της ολικής άρσης των περιορισμών στην άσκηση πιστωτικής πολιτικής από τις τράπεζες και την απουσία κατάλληλων εργαλείων για την διαχείριση και εποπτεία του πιστωτικού κίνδυνου.

Η Ε.Ε , το Δ.Ν.Τ και η Ε.Κ.Τ έθεσαν σε εφαρμογή 2 χρόνια αργότερα ένα πρόγραμμα στήριξης και η ελληνική οικονομία προσπάθησε μέσω αυτού να αντιμετωπίσει το πρόβλημα αναχρηματοδότησης του δημόσιου χρέους της. Η έλλειψη στα χρηματικά διαθέσιμα , η έλλειψη εμπιστοσύνης που επικρατούσε στην χρηματοπιστωτική αγορά και η υποβάθμιση της πιστοληπτικής της ικανότητας αποτελούσαν επιπλέον προβλήματα και εμπόδιζαν την αναχρηματοδότηση του δημόσιου χρέους. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2012)

Οι ελληνικές τράπεζες μετρούσαν 37 δισεκατομμύρια ευρώ ζημίες προ φορων και αιτία ήταν οι αναλήψεις των καταθέσεων , η αποτίμηση των ομολόγων του δημόσιου και η συμμετοχή τους στο PSI (Private Sector Involvement) , δηλαδή τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα (τράπεζες , επενδυτικά ταμεία) στη διαδικασία απογειώσεων του δημόσιου χρέους κυριάρχων κρατών. Στην Ελλάδα η διαδικασία PSI συζητήθηκε στη σύνοδο των χωρών της Ευρωζώνης στις 11 Ιουλίου 2011 όπου συγκεκριμένα προτάθηκε στους ιδιώτες που κατέχουν ελληνικά ομολόγα ένα πρόγραμμα ανταλλαγής του χρέους τους με νέα ομολόγα μεγαλύτερης χρονικής διάρκειας και με την αποδοχή κούρέματος σε ποσοστό 21% της ονομαστικής αξίας των ομολόγων. Το αποτέλεσμα από αυτή την κατάσταση είναι πως το ελληνικό δημόσιο επωφελείται καθώς σημειώνεται μείωση του δημόσιου χρέους και ακόμη γίνονται ελαφρύνσεις για μελλοντικές πληρωμές τόκων ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών θα καλύψει τις ζημίες που δημιουργήθηκαν από το κούρεμα των ομολόγων . Αξίζει να επισημανθεί ότι , το κέρδος των ελληνικών τραπεζών και η κεφαλαιακή επάρκεια τους θα ήταν σε ικανοποιητικό στάδιο αν δεν γινόταν κούρεμα του χρέους και χωρίς την επίπτωση του PSI. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2012)

Το σχέδιο για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών ήταν η επαναφορά του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας για τις βιώσιμες τράπεζες στο επίπεδο του 9% δηλαδή στο επίπεδο που ήταν πριν το κούρεμα των κρατικών ομολόγων . Ένα πρόγραμμα το οποίο θα ολοκληρωνόταν τον Σεπτέμβριο του 2012. Η ενίσχυση του τραπεζικού συστήματος είναι σημαντική για την οικονομία μιας χώρας , ειδικά όταν αυτή βίωσε μια δημοσιονομική και συναλλαγματική κρίση , έτσι ώστε η χώρα να επανέλθει πάλι σε βιώσιμους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης.

Η Ελλάδα κατέφυγε το 2012 σε μια ακόμη χρηματοδοτική στήριξη οποία αποτελούνταν από την απόλυτη αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους στην οποία κάτοχος ήταν ο ιδιωτικός τομέας και τα ασφαλιστικά ταμεία και την ενίσχυση των κεφαλαίων των συστηματικών τραπεζών. Επίσης, βασικό συστατικό του

προγράμματος αυτού ήταν και η ανάδειξη της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μέσω ενός μηχανισμού εσωτερικής υποτίμησης των μισθών. Η επιτυχία αυτού του δευτέρου προγράμματος θα σήμαινε την επιστροφή των καταθέσεων που αποσύρθηκαν από το τραπεζικό σύστημα λόγω της ανασφάλειας και έλλειψης εμπιστοσύνης που χαρακτήριζε τις τράπεζες καθώς επίσης και την απεξάρτηση των ελληνικών τραπεζών από τα έκτακτα μετρά παροχής ρευστότητας του Ευρωσυστήματος. Για την επιτυχία αυτού του προγράμματος ήταν σημαντική η εξασφάλιση και συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, προκειμένου να ενισχυθεί το επενδυτικό κλίμα στην ελληνική τραπεζική αγορά.

Αυτή η ενότητα αναφέρεται στην ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών η οποία έγινε σύμφωνα με τη διάκριση των τραπεζών σε <<συστημικές>> και <<μη συστημικές>> τράπεζες. <<Συστημική>> χαρακτηρίζεται μια τράπεζα η οποία σε περίπτωση κατάρρευσης θα επηρεάσει το πιστωτικό σύστημα της χώρας και γενικά την οικονομία της. Τέτοιες τράπεζες ήταν η Εθνική Τράπεζα, η Euro bank, Alpha bank, Τράπεζα Πειραιώς, οι οποίες εμφανιστήκαν κατάλληλες για δημόσια στήριξη και ανακεφαλαιοποίηση μέσω των κεφαλαίων του μνημονίου του κρατους. Οι υπόλοιπες τράπεζες, οι <<μη συστημικές>> έπρεπε να αναζητήσουν μόνες τους κεφάλαια χωρίς τη βοήθεια του ΤΧΣ (Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας) για να πετύχουν την ανακεφαλαιοποίηση. Η Attica bank η οποία αποτελούσε <<μη συστηματική>> τράπεζα κατάφερε να ανακεφαλαιοποιηθεί χωρίς τη στήριξη του ΤΧΣ. (Αγγελόπουλος, 2013, σελ.88-92)

Συμμέτοχη του ΤΧΣ στην ανακεφαλαιοποίηση των <<συστηματικών>> τραπεζών και οι μετοχές τους ανά τίτλο παραστατικού δικαιώματος κτήσης μετοχών

Τράπεζα	Ποσοστό συμμετοχής ΤΧΣ	Μετοχές ΤΧΣ ανά Warrant
Εθνική Τράπεζα	84,9%	8,23
Τράπεζα Πειραιώς	81,01%	4,47
Alpha Bank	83,66%	7,4
Eurobank	98,56%	-

Πηγή : πινάκας 3.1 , Αγγελόπουλος ,2013

3.7 Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η κατάρρευση του κολοσσού Lehman Brothers το Σεπτέμβρη του 2008 δημιούργησε μια από τις μεγαλύτερες κρίσεις στην παγκόσμια οικονομία. Μεγάλες τράπεζες, κεντρικές τράπεζες χωρών υποχρεώθηκαν να μηδενίσουν υπέρογκα ποσά, με αποτέλεσμα να αυξηθεί το δημόσιο χρεος. Δημιουργήθηκε έτσι ο κίνδυνος για πιθανή πτώχευση τραπεζών και ένα πρόβλημα ρευστότητας λόγω και της

αλληλεξάρτησης των τραπεζών και της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας.Γι αυτό το λόγο επηρεάστηκαν τα τραπεζικά ιδρύματα αρκετών χωρών.

Η ελληνική κυβέρνηση όπως αντίστοιχα άλλες κυβερνήσεις έλαβαν άμεσα μέτρα ελληνική κυβέρνηση προχώρησε σε στήριξη των εγχώριων τραπεζών με 28 δισεκατομμύρια ευρώ,στοχευοντας στην παροχή και ενίσχυση ρευστότητας στις τράπεζες με χαμηλό κόστος χρηματοδότησης από την ΕΚΤ.Το 2009 δημιουργήθηκε μια διεθνή ανασφάλεια προς την ελληνική τραπεζική αγορά λόγω της αποκάλυψης του πραγματικού δημοσιονομικού ελλείμματος , με συνέπεια το ελληνικό τραπεζικό σύστημα να δεχτεί αποκλεισμό από τις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές οικονομική κατάσταση της χώρας επηρέασε αρνητικά τους κατάθετες της χώρας , με απόρροια να μειωθούν οι καταθέσεις και οι ληξιπρόθεσμες διατραπεζικές υποχρεώσεις να μην ανανεωθούν η να ανανεωθούν με πολύ υψηλό κόστος υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας του ελληνικού κράτους σηματοδότησε και την υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας των ελληνικών τραπεζών και όσων επιχειρήσεων είχαν εκδώσει ιδιωτικά ομόλογοι δανείστριες χώρες δεν δέχονταν τα ελληνικά ομόλογα σαν ενέχυρο γιατί τα θεωρούσαν αναξιοπιστία ομόλογα αυτά που κατείχαν οι ελληνικές τράπεζες έγιναν τοξικές επενδύσεις.Το αποτέλεσμα όλων των παραπάνω, ήταν να αυξηθεί ακόμη περισσότερο η εξάρτηση των ελληνικών τραπεζών από την ΕΚΤ και να εμφανιστεί έλλειψη ρευστότητας.(Χριστόπουλος, Ντόκας,2012)

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω , τα τραπεζικά ιδρύματα αποτελούν σημαντικό παράγοντα για την ανάπτυξη μιας οικονομίας.Ετσι, η ελληνική κυβέρνηση παραχωρεί αλλά 17 δισεκατομμύρια ευρώ ,όσα δηλαδή δεν είχαν χρησιμοποιηθεί από την αρχή της δέσμευσης των μέτρων του 2009.Παραλληλα,η ΕΚΤ αποφασίζει να διακόψει προσωρινά την ελάχιστη πιστοληπτική αξιολόγησης και να δεχτεί ομόλογα του ελληνικού δημόσιου ως ενέχυρο για την παροχή ρευστότητας προς στις εμπορικές τραπεζες.Ωστόσο η ελληνικές τράπεζες δεν κατόρθωσαν να δανειστούν διότι τα περιθώρια δανεισμού δεν υποχώρησαν και έτσι κατέφυγαν στο μηχανισμό στήριξης και την υπογραφή του Μνημονίου.Εχουμε έτσι την ίδρυση του ΤΧΣ (Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας) , στοχεύοντας στην σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος .(Χριστόπουλος, Ντόκας, 2012, σελ.400-401)

3.8 ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Όπως αναφέρθηκε στην ενότητα 3.5 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ υπήρξε ένας διαχωρισμός στις τράπεζες σε <<συστημικές>> και <<μη συστημικές>>.Μεχρι τα μέσα του 2013 το ελληνικό τραπεζικό σύστημα προσπάθησε να αλλάξει.Συγκεκριμένα,βρισκοταν σε εξέλιξη η συγχώνευση των <<μη συστημικών>> τραπεζών από τις <<συστημικές>> τράπεζες (Euro bank,Alpha bank, Εθνική και Πειραιώς) καθώς οι πρώτες δεν μπορούσαν να βρουν κεφάλαια από

μόνες τους , με αποτέλεσμα να υπάρξει απορρόφηση από τις <<συστημικές>> τράπεζες.

Στόχος την περίοδο εκείνη ήταν να δημιουργηθούν τράπεζες με παρομοια μεγέθη έτσι ώστε να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στο τραπεζικό σύστημα,στοχευοντας στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την σταδιακή εξάλειψη των αρνητικών συνεπειών που είχε η κατάρρευση των τραπεζικών ιδρυμάτων.

- Η Εθνική Τράπεζα και η Euro bank προσπάθησαν αρχικά να επιτύχουν μια συγχώνευση χωρίς τη στήριξη του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθεροτητας.Ωστόσο, η Τρόικα απαγόρευσε τη συγχώνευση αυτή διότι θα δημιουργούταν μια τράπεζα μεγάλη σε μέγεθος κάτι το οποίο θα δημιουργούσε μια πιθανή κεφαλαιακή ανεπάρκεια. Η Εθνική Τράπεζα κατείχε τα μεγαλύτερα μερίδια στην αγορά και έτσι το μερίδιο της στα δάνεια διαμορφώθηκε στο 18% και στις καταθέσεις στο 22%.
- Η Euro bank απέκτησε το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και την τράπεζα Proton.Το μερίδιο της τράπεζας στα δάνεια ήταν στο 29% και στα καταθέσεις στο 14%.
- Η Τράπεζα Πειραως κατάφερε να αποκτήσει τις περισσότερες <<μη συστημικές>> τράπεζες και να γίνει η πρώτη τράπεζα με βάση το μερίδιο της στην αγορά για τα δανεια.Το 2012 απέκτησε την Αγροτική Τράπεζα , εξαγόρασε τη Γενική Τράπεζα και τη Millenium και των πρώην θυγατρικών κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα.Το μερίδιο της Πειραως στα δάνεια και τις καταθέσεις ήταν στο 29%.Αξιζει να επισημανθεί πως η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε τον Ιούνιο του 2012 την <<καλή>> Αγροτική Τράπεζα ,δηλαδή απέκτησε τις καταθέσεις και τα υγιή στοιχεία και όχι τα προβληματικά στοιχεία του ενεργητικού της.
- Το 2013 και συγκεκριμένα στα μέσα αυτής της χρόνια έγινε η συγχώνευση της Alpha Bank με την Εμπορική Τράπεζα με μεταβίβαση 100% της Εμπορικής στην Alpha Bank.Έτσι η Alpha Bank ενισχύθηκε σημαντικά στην αγορά και το μερίδιο της ανερχόταν στο 24% στα δάνεια και στο 20% στις καταθέσεις .

Συγχωνεύσεις και εξαγορές τραπεζών 2012 - 2013

ΤΡΑΠΕΖΑ	ΑΠΟΡΡΟΦΗΜΕΝΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ΑΥΞΗΣΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (σε δις)
Τράπεζα Πειραιώς	Γενική Τράπεζα	2,7
	Millenium Bank	4,7
	Αγροτική Τράπεζα ²	14,2
	Υποκαταστήματα Κυπριακών τραπεζών (Κύπρου, Λαϊκή, Ελληνική)	18,9
	Alpha Bank	Εμπορική Τράπεζα
Eurobank	Ταχυδρομικό ταμειυτήριο	14,6
	Proton Bank	0,85
Εθνική Τράπεζα	FBB	1,4
	Καταθέσεις Συνεταιριστικών Τραπεζών (Λαμίας, Αχαΐας, Λέσβου)	-

Μερίδια στην ελληνική αγορά :

Τράπεζα	Μερίδιο δανείων	Μερίδιο καταθέσεων	Δίκτυο καταστημάτων
Τράπεζα Πειραιώς	29,60%	4,7%	1306
Alpha Bank	22,90%	19,5%	733
Eurobank	19,10%	14,6%	617
Εθνική τράπεζα	18,90%	1,4%	508

Πηγή : Τράπεζα Πειραιώς, Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετοχών, 15/7/2013
<http://www.piraeusbankgroup.com/~media/Com/Downloads/Investors/Annual-financial-report-2013Gr.pdf>

Σήμερα δηλαδή στην ελληνική τραπεζική αγορά λειτουργούν οι τέσσερις <<συστημικές>> τράπεζες που ξεπερνούν το 95% του ενεργητικού του τραπεζικού συστήματος, καθώς επίσης και η Επενδυτική Τράπεζα Ελλάδος, Aegean Baltic Bank, Credicom Consumer Finance καθώς και εννέα συναιτεριστικές τράπεζες και τριάντα ξένες τράπεζες μέσω υποκαταστημάτων ή γραφείων αντιπροσωπείας.

3.9 ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ 2010-2016

Η περίοδος 2010 χαρακτηρίζεται για τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν στο τραπεζικό σύστημα λόγω της δημοσιονομικής κατάστασης που επικράτησε στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, οι δανειστές αδυνατούσαν να πληρώσουν τα δάνεια που έλαβαν από τις ελληνικές τράπεζες, με απορροια την αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανειών. Παράλληλα, σε μια περίοδο η οποία στιγματίστηκε από ανασφάλεια και αβεβαιότητα για τις καταθέσεις στα τραπεζικά ιδρύματα, υπήρξε μείωση των καταθέσεων υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας των ελληνικών τραπεζών είχε σαν αποτέλεσμα την αδυναμία χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας από τις διεθνείς αγορές. Ωστόσο, τα έκτακτα μετρά για την παροχή χρηματοδότησης που εφαρμόστηκαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο συνέβαλλαν σημαντικά στην μείωση των πιέσεων των ελληνικών τραπεζών όσον αφορά την ρευστότητα τους.

Την περίοδο 2011 το τραπεζικό σύστημα συνεχίζει να παρουσιάζει μειωμένη κερδοφορία και ζημιές. Παραγοντες αυτών των γεγονότων ήταν η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην ανταλλαγή ομολόγων του ελληνικού δημόσιου και η μείωση των καθαρών εσόδων από τόκους και προμηθειες. Επίσης, οι δανειστές αδυνατούσαν να πληρώσουν τις υποχρεώσεις τους με αποτέλεσμα να αυξηθούν τα δάνεια σε καθυστέρηση. Μαλιστα την περίοδο εκείνη τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα συνέχιζαν να υφίστανται την εκροή καταθέσεων, ενώ η αξία των τίτλων από τα οποία οι τράπεζες αντλούσαν χρηματοδότηση μειωνόταν διαρκώς.

Στα ίδια αποτελέσματα κυμαίνεται και η περίοδος 2012 καθώς το ελληνικό τραπεζικό σύστημα δέχεται πιέσεις στη ρευστότητα και την κεφαλαιακή επαρκεια. Την περίοδο αυτή παρατηρείται μια μικρή θετική επίδραση στην κερδοφορία των τραπεζών λόγω της μείωσης του μισθολογικού κόστους στις ελληνικές τραπεζες. Άλλες εξελίξεις την περίοδο εκείνη που αποτέλεσαν σημαντικά βήματα ήταν η εκταμίευση δανειακών κεφαλαίων για την ανακεφαλαιοποίηση των <<συστημένων>> τραπεζών. (Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011)

Διαφορετική χρονική περίοδος με σημαντικές εξελίξεις και γεγονότα παρουσιάζεται το 2013, διότι υπήρξαν διαφορές εξαγορές και συγχώνευσης τραπεζών και μια διαδικασία αναδιάρθρωσης και αναδιάταξης του τραπεζικού συστήματος. Ακόμη, η συμμετοχή των ξένων τραπεζών στην ελληνική αγορά εμφανίζεται μειωμένη, με αποτέλεσμα να υφίστανται λιγότερες τράπεζες αλλά ισχυρότερες σε σύγκριση με τις αρχές της κρίσης. Βεβαίως, το τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα εξακολουθούσε να δέχεται πιέσεις στη ρευστότητα και στην κερδοφορία του, καθώς επίσης και λόγω της δύσκολης πρόσβασης στις διεθνείς αγορές αντιμετώπιζε πρόβλημα κεφαλαιακής επαρκειας. Με την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών οι τέσσερις <<συστημικές>> τράπεζες αύξησαν το δείκτη κεφαλαιακής τους επάρκειας και το Ταμείο

Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ήταν ο πιο ενεργός μέτοχος αυτών των τραπεζών.

Στο 2014 τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατάφεραν να μειώσουν τα έξοδα λειτουργίας τους λόγω του εξ ορθολογισμού του αριθμού προσωπικού και του δικτύου καταστημάτων και επίσης αύξησαν τα λειτουργικά τους εσοδα. Το 2014 δηλαδή ήταν μια περίοδος σταθεροποίησης της οικονομικής κατάστασης στην Ελλάδα. Ωστόσο, οι τέσσερις <<συστημικές>> τράπεζες αύξησαν το μετοχικό τους κεφάλαιο και προσέλκυσαν ιδιώτες επενδυτές. Το 2014 υπό τον έλεγχο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας δημιουργείται ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός ορθή ολοκλήρωση της ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών έθεσε τα θεμέλια για την διεύρυνση πηγών χρηματοδότησης και ανασυγκρότησης της πραγματικής οικονομίας. (Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2011)

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2015 βίωσε μια σειρά σημαντικών εξελίξεων όπως το δημοψήφισμα για την παραμονή της χώρας στη ζώνη του ευρώ. Αποτέλεσμα αυτών των εξελίξεων ήταν η εκροή των καταθέσεων από τις ελληνικές τράπεζες καθώς επίσης και τους περιορισμούς στις αναλήψεις μετρητών και τις διασυνοριακές μεταφορές κεφαλαίων ελληνική κυβέρνηση και οι δανειστές κατέφυγαν σε μια συνολική αξιολόγηση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και σε μια προσομοίωση ακραίων περιπτώσεων με σκοπό να επαναξιολογηθούν οι κεφαλαιακές ανάγκες των τραπεζών σύμφωνα με τα νέα δεδομένα που είχαν προκύψει.

Την περίοδο 2016 παρουσιάζεται μια μικρή κερδοφορία προ φόρων των ελληνικών τραπεζών διότι αυξήθηκαν τα λειτουργικά τους έσοδα, ενώ το λειτουργικό κόστος σημείωνε μόνο οριακή αύξηση. Περιορίστηκε έτσι η προσφυγή των τραπεζών στην έκτακτη χρηματοδότηση. Επίσης, η κατάσταση του δανειακού χαρτοφυλακίου φαίνεται να σταθεροποιείται λόγω της διαγραφής των δάνειων αλλά και των αποπληρωμών. Το σημαντικό θέμα που απασχόλησε την συγκεκριμένη περίοδο ήταν η αποτελεσματική διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δάνειων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η κρίση που ξέσπασε στην ελληνική οικονομία οφείλεται στις ελληνικές κυβερνήσεις, στο ανίσχυρο πολιτικό σύστημα πριν την εμφάνιση της κρίσης αλλά και κατά τη διάρκεια αυτής, όπως επίσης και η υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδος από τις διεθνείς αγορές εμπόδισαν τον δανεισμό της από τις αγορές χρήματος και κεφαλαίου. Επίσης, η ελληνική οικονομία την περίοδο εκείνη προσέφυγε στην Τρόικα, που αποτελούσε ουσιαστικά μονόδρομο καθώς αν δεν προέβαινε σε αυτήν την επιλογή θα ήταν αναπόφευκτη η κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος. Παραλληλα, η κρίση χρέους στην ελληνική οικονομία δημιούργησε έναν φαύλο κύκλο μεταξύ των τραπεζών και των εθνικών κυβερνήσεων, διότι από τη μια οι τράπεζες κατέχουν στα χαρτοφυλάκια τους κρατικά ομολόγα άλλων χωρών και από την άλλη οι κυβερνήσεις εποπτεύουν τις τράπεζες για την ορθή διασφάλιση της βιωσιμότητάς τους. Όσον αφορά την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών, αποτελεί ένα μείζον γεγονός για την εξέλιξη και πορεία του τραπεζικού συστήματος. Μειώθηκε ο αριθμός των τραπεζών και συγκεκριμένα την περίοδο 2007 – 2016 υπήρξαν συγχωνεύσεις και εξαγορές τραπεζών, καθώς επίσης πολλές ξένες τράπεζες διέκοψαν την λειτουργία τους στην Ελληνική αγορά. Συμπερασματικά, η ελληνική κρίση δεν οφείλεται στον τραπεζικό τομέα αλλά στην ελληνική δημοσιονομική κρίση που εκδηλώθηκε από το 2009 και ύστερα, με απόρροια να εκδηλωθεί πολιτική αστάθεια και οικονομική αβεβαιότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βαρελάς, Ε, Νομισματική Θεωρία και Πολιτική (Χρήμα & Τράπεζες), 2η Έκδοση, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 2019

Αγγελόπουλος, Π.(2013). Τράπεζες και χρηματοπιστωτικό σύστημα, Αγορές, Προϊόντα, Κίνδυνοι. Αθήνα: Εκδόσεις Αθ.Σταμούλη Α.Ε

Βαρελάς, Ε, (2014). Νομισματική Θεωρία και Πολιτική. Θεσσαλονίκη. Εκδόσεις: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Γιαννίτσης, Τ. (1982). Οι ξένες τράπεζες στην Ελλάδα, η μεταπολεμική εμπειρία. Αθήνα. Εκδόσεις Gutenberg

Ψαλιδόπουλος, Μ. (2014). Ιστορία της Τράπεζας της Ελλάδος, 1928 – 2008, από τράπεζα του κράτους εγγυήτρια της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Τράπεζα της Ελλάδος Ευρωσύστημα. Αθήνα: Τράπεζα της Ελλάδος, Κέντρο πολιτισμού έρευνας και τεκμηρίωσης.

Μαλινδρέτος, Π (2000). Νομισματική Πολιτική. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Ελληνική Ένωση Τραπεζών. (2011). Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Συλλογικό έργο – μελέτη. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνική Ένωση Τραπεζών.

Τράπεζα της Ελλάδος (2012). Έκθεση για την ανακεφαλαιοποίηση και αναδιάρθρωση του ελληνικού τραπεζικού τομέα.

Αλεξάκη, Π . Πετράκη, Π. Το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Εκδόσεις: Παπαζήση. Αθήνα (1990)

Νούλας, Α, 2005. Χρήμα και Τράπεζες: Εκδόσεις, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Χαρδούβελης, 2006. Πηγές ανάπτυξης: Μπορεί η Ελλάδα να ακολουθήσει το παράδειγμα της Ιρλανδίας. Εκδόσεις, Κέρκυρα Α.Ε

Χριστόπουλος, Α., Ντόκας, Ι., (2012). Θέματα τραπεζικής και χρηματοοικονομικής θεωρίας, Αθήνα, Εκδόσεις: ΚΡΙΤΙΚΗ Α.Ε